

SKÖVDE KOMMUN

2022

MILJÖREDOVISNING

SKÖVDE

Innehåll

	Förord	3			
1	Sammanfattning	4	7	Fordon och transporter.....	27
2	Grönstruktur och biologisk mångfald	7		Mål för transporter i den kommunala organisationen.....	27
	Naturvård 2022	7		Bränslen	27
	Skogsbruk.....	8		Cykelinfrastruktur i Skövde	28
	Park- och tätortsnära natur	9		Projekt för ökad cykling	28
3	Miljöarbete som leder till handling	11		Resor med tåg och flyg	29
	Västsvenska klimatlöften 2022	11	8	Klimatanpassning	30
	Nätverk för miljö och hållbarhet	11	9	Avfall och källsortering i Skövde regionen ...	31
	Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland	11		Kommunalförbundet AÅS	31
	Miljöpriset 2022	12		Kommunkoncernens avfallsarbete	32
	Vision Skövde 2040	12	10	Resurshushållning.....	35
	Ny översiktsplan	12		Upphandlingsenhetens verksamhet.....	35
	Agenda 2030 och hållbarhetspolicy	13		Miljökrav i upphandlingar.....	35
	Gröna lån	14		Avropsavtal tecknade av Adda	37
	European City Facility.....	15		Fordon och trafik	38
	Naturskyddsföreningens klimatgrupp.....	15		Beställning från ramavtal.....	38
	Ny version av Miljöbarometern	15		Inköp av livsmedel 2022	39
4	Koldioxidutsläpp i Skövde kommun	16		Svenskt kött/animalier	39
	Koldioxidutsläpp 1990–2020	16		Nya avtal under året	39
5	Förnybar energi i Skövde kommun	18			
	Andelen förnybar energi 2020 – industrisektorn exkluderad	18			
	Skövdes koldioxidbudget	19			
	Varför endast koldioxid?	19			
6	Energi i kommunorganisationen	21			
	Förnybar energi	21			
	Förnybart i kommunens fordon.....	22			
	Mer energi från fler solceller.....	23			
	Energianvändning i AB Skövdebostädernas fastigheter...23				
	Energianvändning i AB Skövdebostädernas bostäder.....23				
	Kreativa hus.....	24			
	Skövde Energi AB	24			
	Energi- och klimatrådgivningen	25			
	Energibesparande åtgärder inom VA.....	25			

Förord

Det är en verkligt omtumlande tid just nu. Klimatkrisen märks alltmer och överallt. Dessutom är det krig i vårt närområde, vilket även ur säkerhetssynpunkt skyndar på den nödvändiga klimatomställningen från fossilt till fossilfritt. Utvecklingen på hållbarhetsområdet exploderar med stora satsningar på förnybar och fossilfri energi. Samtidigt minskar tidsutrymmet för att nå 1,5-gradersmålet och det krävs ett modigt och gott ledarskap i svåra tider. Klimatförändringarna påskyndar också den snabba utrotningen av arter. Naturen behöver återhämtning om den ska fortsätta att ge oss ekosystemtjänster, rent vatten, biobränslen, pollinering och allt annat som vi är vana vid. I Sverige ökar medeltemperaturen snabbare än i världen i övrigt. Det ger oss ett annat klimat än vi är vana vid och vi behöver stå rustade för de kriser som väntar i samband med detta. Teknik, kunskap och resurser för omställningen finns men det krävs också att städer, organisationer, företag, medborgare och investerare samarbetar mer än någonsin.

Med vår nya vision, *Vision Skövde 2040*, höjer kommunen ambitionen ännu mer för att Skövde ska fortsätta att vara en framgångsrik och hållbar kommun. Genom ökad delaktighet, mer innovation och stärkt samarbete kommer vi att lyckas ta oss an de svåra problem vi står inför. Utmaningarna är

komplexa och odelbara. De kan liknas vid att lösa Rubiks kub; en sida kan verka enkel att lösa men de övriga sidorna hänger direkt ihop med hur man löst de föregående. På samma sätt är Agenda 2030-målen universella, integrerade och odelbara – inget av målen kan nås på bekostnad av ett annat. I Skövde kommun är mycket arbete på gång både internt och externt, men vi behöver lägga i en växel till.

Ett varmt tack riktas till alla som har deltagit med kunskap och perspektiv i denna redovisning.

God läsning!

Johan Ask
Kommunalråd (S) och miljöpolitisk talesperson

Martin Hollertz
Sektorchef samhällsbyggnad

1. Sammanfattning

Hållbar utveckling är ett komplext begrepp som inte kan reduceras till ett enskilt måttal. Tvärtom behöver man inkludera både nuvarande och kommande generationers behov och begränsningar i ekosystemens möjligheter att tillgodose både behov och ekonomisk samt social välfärd och rättvisa. De globala målen i *Agenda 2030* kan ses som preciseringar av begreppet *hållbar utveckling*.

Det är svårt att analysera det nuvarande tillståndet för miljöutvecklingen och för hållbar utveckling. Många försök har gjorts att genom att använda indikatorsystem eller designa aggregerade mått. Den här miljöredovisningen är ett sätt, och *Miljöbarometern* som finns på webben är ett annat. *Sveriges kommuner och regioner (SKR)* har samlat nyckeltal som låter kommuner och regioner följa upp resultaten av arbetet med Agenda 2030-målen. Nyckeltalen, som också används för jämförelser mellan kommuner och regioner, återfinns i den öppna och kostnadsfria databasen *Kolada*.

I årets miljöredovisning beskrivs en del av miljöutvecklingen samt viktiga händelser som verkar för att öka hållbarheten i samhället. Vi behöver både tunga, tekniska investeringar och mjuka, beteendepåverkande värden. Både stora och små initiativ bidrar till utveckling.

Vision Skövde 2040

Vision Skövde 2040 är en ledstjärna som ska peka ut färdriktningen för hela Skövdes utveckling. Visionen ska vägleda oss i stora och små beslut – inte bara i kommunens verksamheter utan också för andra i vårt område. En gemensam vision ger oss mod att tänka nytt och samverka klokt. En viktig skillnad mellan den gamla och nya visionen är att den senare omfattar tillväxt i hela Skövde, inte bara i staden. Den har också ett tydligare fokus på hållbarhet.

Översiktsplan 2040

Skövde kommun och stad växer, och det vill vi ska fortsätta. Samtidigt måste det ske inom planetens gränser och med fokus på de som bor och verkar i vår kommun. Budskapet i arbetet med Skövde kommuns nya översiktsplan, *ÖP 2040*, är att vi ska skapa *Hållbar utveckling med medborgarna i fokus*. Med det menas bland annat att de tre hållbarhetsaspekterna *ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet* ska finnas med i hela arbetet, när

beslut fattas och när avvägningar görs som leder fram till förslaget.

Agenda 2030 och hållbarhetspolicyn

Skövde kommuns policy för hållbar utveckling beslutades den 31 oktober 2022 av kommunfullmäktige. Syftet med policyn är att definiera hållbar utveckling och de tre dimensionerna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Policyn pekar även ut ett antal principer för kommunens arbete med hållbar utveckling. Policyn är ett delresultat av kommunens arbete med de globala målen hittills.

Klimatlöftena 2022

Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om är en kraftsamling som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen i Västra Götaland i samverkan med andra aktörer. Alla kommuner i länet har undertecknat målet att Västra Götaland till 2030 ska vara en fossiloberoende region. Skövde deltog med nio klimatlöften under 2022. Fyra klimatlöften är helt genomförda.

Energi- och klimatplanen

Den första delen av *Skövdes energi- och klimatplan* antogs i september 2021. Arbetet med planens andra del skulle ha startat under våren 2022. Tyvärr blev den försenad av olika skäl, men några av de föreslagna åtgärderna har ändå genomförts som planerat.

Energikrisen 2022

Under 2022 blev tillgången till planerad elproduktion osäker i Sverige. Skövde kommun såg därför över sin elkonsumtion. Målet var att spara så många kilowattimmar som möjligt och därmed minska risken för strömavbrott. Många hushåll påverkades av höga priser på el, men de åtgärder som kommunen vidtog syftade till att minska den totala elkonsumtionen – inte till att spara pengar.

European City Facility

Framtidens hållbara Skövde behöver bli ännu mer elektrifierat, energieffektivt och förnyelsebart än idag. Kommunen ansökte under året om stöd från *European City Facility (EUCF)* och beviljades 60 000 euro till energi- och klimatområdet. Stödet används till att ta fram ett investeringskoncept som möjliggör en omställning. Det används däremot inte till själva investeringarna.

Hållbar finansförvaltning

Finansriktlinjerna anger att det varje år ska göras en hållbarhetsanalys av finanshanteringen. Koldioxidavtryck och effekter på de globala utvecklingsmålen är svåra att analysera. Anledningen är att bankerna inte har likadana rapporteringsstandarder. Den underliggande trenden är dock positiv; påverkan av kommunens finansiella placeringar minskar och ligger tydligt under marknadens genomsnitt.

Gröna lån

Skövde kommunkoncern har lyckats väl med att finansiera investeringar med så kallade *Gröna lån* från Kommuninvest. Gröna lån erbjuds till projekt inom förutbestämda områden som uppfyller krav fastställda i ett ramverk. Lånen har en finansiell fördel i form av 0,02 procentenheters lägre marginal jämfört med vanliga lån. Av koncernens totala låneskuld är 48 procent – det vill säga 2,2 miljarder kronor – finansierad med Gröna lån.

Måltidsverksamheten

Verksamheten har fortsatt sitt aktiva arbete för att minska matsvinn i den offentliga miljön och öka andelen svenska livsmedel som serveras. Man har också fortsatt att utbilda och informera om livsmedel och grönsaker efter säsong, samt arbetat innovativt för att skapa en näringsrik, hållbar och god sjömatsmeny.

Miljöpriset

Per-Åke Szekeres och Aurobay tilldelades Skövde kommuns miljöpris 2022. De fick priset för sitt arbete med att ta fram ett

koncept för att ställa om produktionen av förbränningsmotorer till effektivare tillverkningsprocesser för elmotorer i Skövde.

Unescovärldsarv

Under 2022 utnämndes *Platåbergens Geopark* i Västra Götaland av Unesco till Sveriges första globala geopark. Det betyder att platåbergslandskapet anses världsunikt och av internationellt intresse. I och med utnämningen blir landskapet också en del i ett nätverk av geoparker runtom i världen.

Flera naturprojekt

Skövde kommun arbetar aktivt med naturvårdsfrågor och biodiversitet, och sakkunskapen är hög inom verksamheten. Under året har flera projekt pågått för att öka kunskapen kring och förståelsen för de värden som biologisk mångfald ger. Tack vare statligt stöd har återställningen av Södra brottet startat igen. Naturvårdsprojekt i Skövde har under året lyfts upp som goda exempel på nationell nivå.

Arbete för klimatengagemang

Kommunen har under året bjudit in invånarna till dialog om klimatåtgärder. Syftet har varit att skapa större delaktighet och skynda på omställningen. Dialogen har genomförts vid olika evenemang, dialogmöten och workshoppar, dit allmänheten och föreningar, organisationer och företag har bjudits in.

2. Grönstruktur och biologisk mångfald

Att våra områden med biologisk mångfald och ekosystemtjänster bevaras, genom att ekosystem restaureras och nyttjas hållbart är viktigare än någonsin. Situationen för den biologiska mångfalden beskrivs, av forskare, som allvarlig, fler arter än någonsin i mänsklighetens historia hotas av utrotning och många ekosystem förändras i snabb takt. Beräkningarna visar att omkring en halv till en miljon av dagens drygt åtta miljoner arter riskerar att utrotas inom några årtionden om inte kraftfulla åtgärder sätts in för att hejda den negativa utvecklingen.

Naturvård 2022

Omvandling av Södra brottet

Södra brottet är ett före detta kalkbrott som har blivit ett tätortsnära grönområde för Skövdeborna. 1992 blev delar av brottet ett fågelskyddsområde och i början av 2000-talet genomfördes åtgärder i våtmarken för att skapa häckningsöar och livsmiljöer för fåglar. 20 år senare utvecklades också utsiktsplatsen, med informationsskyltar, bord, bänkar och ett tak för att tillgängliggöra platsen. Rövningar har utförts med några års mellanrum men i övrigt har större delen av området fått växa igen. Inga betesdjur har varit i området på länge.

Under 2022 ansökte Skövde kommun om och fick beviljat ett projekt som ska genomföras inom området. Projektet finansieras till 90 procent av statligt bidrag. Inom projektet ska våtmarkerna i Södra brottet öppnas upp genom avverkningar, stubbfräsning och betande djur. Grävningar ska göras både i sjön och i branterna. Resultatet blir att vattnet och kalkstensväggarna kommer att framträda betydligt mer än tidigare. Åtgärderna görs i första hand för att stärka fågelvårderna i området. Samtidigt kommer informationen till allmänheten om fågel- och kulturvärden att utvecklas vid utsiktsplatsen. Projektet har potential att gynna fler än tio rödlistade fågelarter. Projektet samarbetar med *Skövde fågelklubb* och Platåbergens Geopark.

Sedan 1800-talet har vi i Sverige dikat ur, torrlagt eller odlat upp större delen av vår våtmarksareal. Därför är våtmarker i dag en bristvara i landskapet. Våtmarkerna hör till våra mest artrika naturtyper; exempelvis utgör de livsmiljö för många av våra groddjur och fåglar. Våtmarker kan också rena vatten från kväve och fosfor som annars kan leda till övergödning. Dessutom kan våtmarker binda växthusgaser och bidra till grundvattenbildning. Våtmarker har alltså många funktioner som vi människor behöver.

Platåbergen – ett Unescovärldsarv

I april 2022 utsåg *Unesco* platåbergenslandskapet i Västergötland till Sveriges första globala geopark. Landskapet sträcker sig över en yta på 3 690 kvadratkilometer och är beläget mellan Sveriges två största sjöar, Vänern och Vättern. Platåbergen utgörs av ett världsunikt landskap som vittnar om jordens historia under 150 miljoner år. I bergarterna har man bland annat hittat fossil från utdöda djur och några av världens äldsta meteoritfynd.

I Platåbergens Geopark finns 15 platåberg. Alla dessa har unika lagerföljder av bergarter staplade på varandra. De geologiska processer som platåbergen visar på är viktiga för att förstå jordens utveckling och hur samspelet mellan människa och miljö har sett ut. Dessutom har bergen gett förutsättningar för en mångfaldig flora och fauna samt för ett rikt kulturarv.

Förbättringar vid Silverfallet

Silverfallet-Karlsfors är ett av de mest välbesökta naturreservaten i Skövde kommun. Troligtvis lockas de flesta till Silverfallet, där bäcken kastar sig ut från de gamla brottsidorna efter skifferbrytningen. Vid norra sidan av bäcken kan besökare använda trappor för att följa vattenfallets spännande sträckning. De tre tidigare trapporna var dock undermåliga, och i november 2022 byttes de slutligen ut mot helt nya och säkrare varianter. Materialet är ek från trakten. För att påverka besökare så lite som möjligt valde kommunen att utföra arbetet under vintern.

Skötselkostnader och träddöd

Kostnaden för skötseln av naturområden har stigit markant. Precis som andra kostnadshöjningar beror det på inflationen. Slätterkostnaderna är nästan de dubbla jämfört med tidigare år. Många träd har också dött på grund av almsjuka och askskottsjuka. Dessutom har flera stormar gått hårt åt skogen; många träd har fällts vilket skapar ett stort uppröjningsbehov, särskilt längs populära vandringsleder.

Ökad tillgänglighet till natur

Ett projekt kring ökad tillgänglighet har pågått vid bostadsområdet Bissgården i Skultorp. Man har velat öka närheten till naturreservatet Hene–Skultorp och har haft skisser från detaljplanen som grund för diskussionerna. Tillsammans med boende har man diskuterat olika lösningar och kommit fram till en bra överenskommelse. Stigen löper numera utmed stängslet, är grusad och försedd med klappgrind.

Skydd av natur

Syftet med att bilda naturreservat är enligt miljöbalken att exempelvis bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt ge ett långsiktigt skydd åt olika typer av värdefull natur. Ett annat syfte är att tillgodose det rörliga fritidslivets behov av områden. Under 2022 har inga nya naturreservat bildats i Skövde.

Skogsbruk

Efter vinterns stormar gjordes under våren en stor upprensning på vindfällda träd. Även träd angripna av granbarkborre togs med. Granbarkborreangreppen minskade annars under 2022; endast enstaka träd och trädgrupper har angripits. Det gäller dock fortfarande att ha koll och vidta åtgärder när nya angrepp syns, för att hålla skadeinsekten i schack. Tack vare de minskade angreppen har kommunen kunnat fokusera på vanligare skogsåtgärder som röjning, gallring och avverkning.

I samband med att alla vindfällda träd togs omhand gallrade vi också på Billingens fritidsområde. Billingen är ett gran-dominerat område och vid gallringen gynnades löv och tall vid spår och stigar för att få ett mer varierat område. För att undvika körskador när virket kördes ut användes både en liten och en större skotare. Förnyrningsavverkning och gallring utfördes även på östra Billingen samt i Stadsskogen och Södra Ryd. I Ryd, Vårsås och på Stallsiken avverkades ytor för exploatering.

20 000 granplantor och 5 000 tallplantor har planterats under 2022. Dessa har placerats på tidigare avverkade ytor samt ytor där luckor har skapats efter angrepp från granbarkborre.

Tätortsnära och bostadsnära gallringar har gjorts i Skultorp, på Aspö, vid Simsjön och i Vårsås. I dessa miljöer har vi avverkat manuellt samt kört ut med liten skotare för att minimera skadorna så mycket som möjligt. Vid Simsjön har en gammal kvarnruin gallrats fram. Ruinen var tidigare omringad av döda och dåliga träd.

Människor rör sig flitigt i Skövdes skogar och det finns många stigar för motionärer samt skolskogar som nyttjas av barn i skolan. Skövde har idag tolv skolskogar. I Våring och Hentorp är ytterligare två skolskogar på gång att skapas.

Skogspolicy tas fram

Skövde kommun förvaltar cirka 3 000 hektar skog. I Vision Skövde 2040 står det att Skövde ska växa hållbart i alla delar. Detta innebär att vårt skogsbruk ska vara miljöanpassat, socialt ansvarstagande och ekonomiskt livskraftigt. Kommunen arbetar i skrivande stund med att ta fram en policy för skogsbruket. Policyn ska fungera som beslutsunderlag och stöd för att informera och öka kunskapen för ett mer hållbart skogsbruk. Den svenska skogen är enormt viktig för både ekonomi och jobb, turism, hållbar tillväxt, kolinlagring och biologisk mångfald.

Park- och tätortsnära natur

Vilt och galet blomstertema

Under året har temat för stadens blomsterarrangemang varit *Vilt och galet*. Temat har byggt på att gynna bland annat fjärilar och bin, och parkenheten har byggt insektshotell till blomsterurnorna i stadskärnan. Kommande år ska hotellen återanvändas på andra platser i kommunen. Blomsterlökar har också planterats i yttertätorterna, med blandningar som blommar i flera år och som under lång tid även gynnar pollinatörer.

Arbetet mot invasiva arter, exempelvis lupiner, som tränger undan våra inhemska arter är också viktigt och har fortsatt under året.

Trädprojekt för biologisk mångfald

Träd i stadsmiljö levererar viktiga ekosystemtjänster till staden. Under året har kommunen medverkat i ett forskningsprojekt vid namn *I-tree*. Projektet går ut på att kartlägga träds samhällsnytta och drivs av Sveriges lantbruksuniversitet, SLU Alnarp. Inom ramen för projektet har våra stadsträd inventerats och analyserats. Under tulpanfestivalen ville Skövde kommuns naturenhet belysa trädens positiva egenskaper längs en promenadslänga. Det gjordes i form av skyltar med information. Via skyltarna får besökaren veta vilken trädart hen har framför sig, hur stort trädet är och hur stor bladyta det har. Dessutom beskrivs några av de ekosystemtjänster som träden står för, bland annat hur mycket syre träden producerar. På så vis framgår hur stort ekonomiskt och ekologiskt värde träden har för stadsmiljön.

I våra gröna miljöer har vi också sparat trädruiner, högstubbar och brottstycken av gamla träd. Stående död ved som ur säkerhetsynpunkt är säker och stabil trots röta har fått vara kvar för att främja den biologiska mångfalden. I exempelvis Boulogner har kompensationssträd planterats efter att träd tagits ned på grund av exploatering.

Lökåterbäring till invånarna

2022 blev Skövdes efterlängta tulpanfestival äntligen av. Efter att festivalen hade avslutats genomfördes en kampanj där kommuninvånare och hitresta erbjöds att ta med sig en påse lök från planteringen. Lökarna var gratis och man kunde själv välja vilka sorter man ville ha med sig hem. De som önskade kunde skänka en slant till Ukraina. Generositeten var stor och över 38 000 kronor samlades via *UNHCR* in till förmån för krigets offer i Ukraina. Efteråt såddes det in honungsört i rabattens "tårtbitar", som varit effektivt utformade efter Agenda 2030-symbolen.

Hållbart krematorium

Svenska kyrkan bygger Sveriges första krematorium med eldrivna ugnar i Skövde. Behovet av ett nytt krematorium har varit stort. Andelen kremationer ökar stadigt och i dag kremeras 88 procent av alla avlidna Skövdebor. Platsen för det nya krematoriet är ett skogsområde på cirka elva hektar mellan Timmervägen och Karstorpsvägen i Södra Ryd. Det nya krematoriet kommer att ha två ugnar som ska ta emot avlidna från såväl Skövde som angränsande kommuner. Byggnationen av krematoriet och ceremonilokalen är en stor händelse för Svenska kyrkan i Skövde; den kan jämföras med när S:ta Helena kyrka byggdes på 1700-talet. Stadsarkitekten och stadsträdgårdsmästaren medverkade i jurygruppen när det vackraste och mest hållbara krematoriet valdes ut. Skövde kommun medverkar också i en av Svenska kyrkans miljöfilmer, där arbetet har dokumenterats.

Från monokultur till blommande gräsytor

Under sommaren 2022 lät parkenheten flera gräsytor få växa fritt. På det sättet ville man inventera ytornas potential att omvandlas till bivänliga blomsterängar. Skövde kommun har fått bidrag från Naturvårdsverket (så kallat LONA-medel) till projektet och kommunen har avsatt medel för att ställa om lämpliga ytor från kortklippta gräsmattor till blommande ängsytor. Syftet är att ge mer utrymme åt vilda pollinatörer och att främja biologisk mångfald i Skövde stad. Blomsterängar kan också berika parkupplevelsorna och öka nyfikenheten hos kommuninvånarna.

Effektivare drift

Under året har vi effektiviserat och ruttplanerat våra gräsklippare samt våra fordon som tömmer papperskorgar. Detta har skett med hjälp av plattformen *BM Road Service System*. Plattformen samlar data om våra ytor och punkter (exempelvis papperskorgar) och hjälper oss att optimera våra maskiners rutter. Ruttoptimeringen gör vårt arbete effektivt och minskar samtidigt våra utsläpp.

Tillgänglighet runt Simsjön

Under 2022 har naturenheten börjat säkra allmänhetens tillgänglighet till stränderna runt Simsjön. Otillåtna annekteringar av kommunal mark har inventerats och marken har börjat återställas.

STADSHUS

3. Miljöarbete som leder till handling

För att komma vidare i miljö- och klimatarbetet krävs kunskap, samverkan och goda initiativ som inspirerar till handling. I det här avsnittet beskriver vi några av de många gemensamma aktiviteter som har pågått under 2022, både internt inom kommunkoncernen och med externa aktörer.

Västsvenska klimatlöften 2022

Kommunernas klimatlöften är en satsning inom kraftsamlingen *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om*. Kraftsamlingen drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland. Löftena ges genom att kommunstyrelsen i respektive kommun väljer ut och beslutar vilka klimatlöften som ska genomföras i deras kommun. Kommunerna kan välja mellan 20 förslag till löften som tagits fram inom initiativet. Inför 2022 antog kommunerna i Västra Götaland totalt 426 klimatlöften. Skövde antog nio löften och fullföljde fyra. De andra fem klimatlöftena genomfördes till viss del. Under 2023 kommer nya förslag på klimatlöften att lanseras för kommunerna.

Skövdes klimatlöften för 2022:

Genomförda

- Vi har en laddplan för kommunen
- Vi genomför energieffektiviseringar
- Vi arbetar aktivt med invånarnas engagemang för klimatet
- Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal

Till viss del genomförda

- Vi analyserar inköpens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar
- Vi minskar inköpen av fossilbaserade engångsprodukter
- Vi har arbetsätt för årlig utsläppsminskning, en koldioxidbudget
- Vi använder cirkulära möbler
- Vi bygger i trä

Under året har Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om bjudit in till webinarier med koppling till klimatlöftena. Webbinarierna har genomförts inom ramen för projektet *Kommunernas klimatlöften* och syftet har varit att öka kunskapen och samverkan på området. Skövde kommun har deltagit i många av webinarier. De har exempelvis handlat om klimatkrav i upphandling, minskning av fossilbaserade engångsprodukter samt om cirkulära möbler.

Nätverk för miljö och hållbarhet

Tillsammans med de åtta andra samarbetskommunerna i östra Skaraborg har upphandlingsenheten i Skövde startat ett nätverk för diskussioner och kunskapsutbyte kring miljö och hållbarhet. Kommunernas miljöstrategier och inköpsansvariga har bjudits in. Nätverket har haft tre möten under året. Diskussionerna har utgått från kommunernas klimatmål.

Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland

Under 2022 lanserades ett nytt åtgärdsprogram för miljömålen 2021–2025. Programmet heter *Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland* och har tagits fram av Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen. Syftet med programmet är att vägleda och stödja prioriteringar samt stimulera till ökad samverkan i det lokala och regionala miljöarbetet. På grund av resursbrist har Skövde ännu inte hunnit anta några åtaganden. Det kan dock göras senare i programperioden och kommunens avsikt är att hinna med det under 2023.

Miljöpriset 2022

Under Näringslivsgalan delade kommunalråd Ulrica Johansson (C) och miljöstrateg Sari Strömblad ut miljöpriset till Per-Åke Szekeres, industriell strateg på företaget Aurobay.

Motiveringen löd:

”Per-Åke Szekeres och Aurobay tilldelas Skövde kommuns miljöpris 2022 för sitt arbete med framtagandet av ett koncept som möjliggjort omställningen av förbränningsmotorproduktion till effektivare tillverkningsprocesser för elmotorer.

Fabriken i Skövde har sedan 1999 varit klimatneutral och nu vill man förbättra klimatavtrycket ytterligare genom konverterad produktion. Sett utifrån Sveriges miljölagstiftning och energimix hamnar produktionen av elmotorer i vårt land som är ett av världens bästa länder sett ur hållbarhetssynpunkt.

Att återbruka material från förbränningsmotorer, som finns i befintliga fordon idag för att minska användningen av jungfruligt material har varit ett viktigt led i processen.

Man har under arbetets gång ansökt om och tilldelats 144 miljoner i stöd från Klimatklivet vilket är ett kvitto på konceptets hållbarhet

Helt genomfört sparar konceptet över 1 miljon ton CO₂ beräknat from start och 6 år framåt.

Elmotorerna som produceras i Skövde kommer att driva fordon som ger noll utsläpp längs våra vägar.

Arbetsstillfällena säkras och skapas i vår region.

Detta är en helt unik satsning i vår kommun och väl värd Skövdes Miljöpris 2022.”

Vision Skövde 2040

Den 30 maj 2022 beslutade kommunfullmäktige att anta *Vision Skövde 2040*. Vägen dit har gått i flera steg. En mängd material har samlats in och analyserats – inte minst från fokusgruppsamtal och enkäter där många människor i Skövde har bidragit med sina framtidstankar. Ungdomar, studenter, kommunmedarbetare och politiker har varit med, liksom representanter från bland annat näringslivet, högskolan, ideella föreningar och civilsamhället. Internt i kommunen är visionen en av flera delar i kommunens styrkedja.

Vision Skövde 2040 ska vara en ledstjärna och peka ut färdriktningen för hela Skövdes utveckling. Den ersätter den tidigare visionen (*Vision Skövde 2025*). En viktig skillnad är att den nya visionen omfattar tillväxt i hela Skövde, inte bara i staden. Den har också ett tydligare fokus på hållbarhet.

Ny översiktsplan

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste dokument; den pekar ut vägen framåt och skapar förutsättningar för hållbar utveckling. I skrivande stund pågår arbetet med att ta fram en ny översiktsplan – ÖP 2040. Målbilden i Vision Skövde 2040 konkretiseras i översiktsplanen, som alla i kommunen kan medverka till.

För att översiktsplanen ska stå stadigt under en längre tid har mycket fokus lagts på politisk dialog. Det är viktigt att det finns en politisk samsyn över partigränserna när det gäller de stora, övergripande frågorna och åt vilket håll Skövde ska sikta. De tankar som medborgare har lyft vid dialoger som genomförts de senaste åren har också funnits med i arbetet, och samtal har förts med andra referensgrupper. Resultatet är en samrådshandling som väver ihop hela det inledande arbetet till en helhet.

Översiktsplanen beskriver hela kommunens användning av mark och vatten, vilka hänsynstaganden som måste göras och vilka konsekvenserna kan bli för miljö, människor och ekonomi. En ny del i ÖP 2040 är utvecklingsinriktningen, som visar de större strategiska frågorna och sambanden. Projektet leds av sektor samhällsbyggnad, men alla sektorer och bolag i kommunen deltar på olika sätt. Mellan den 19 december 2022 och den 28 februari 2023 kunde allmänheten lämna synpunkter på förslaget till ny översiktsplan. Efter samrådet sammanställs synpunkterna i en så kallad samrådsredogörelse. Den nya översiktsplanen väntas bli antagen i kommunfullmäktige i september 2024.

Agenda 2030 och hållbarhetspolicy

Under 2022 har en policy för hållbar utveckling antagits av kommunfullmäktige. Policyn definierar begreppen *hållbar utveckling* samt *social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet*. Den pekar också ut ett antal principer för arbetet med hållbar utveckling. Policyn gäller för Skövde kommun och kommunens majoritetsägda bolag, men ska även kunna inspirera såväl kommunens övriga bolag och förbund som näringslivet, civilsamhället och medborgarna.

Inför hösten 2022 startades också ett initiativ för att knyta nämndernas och sektorernas verksamheter till Agenda 2030. Syftet är att med Agenda 2030 som ramverk synliggöra hur kommunens olika mål och aktiviteter kopplas till hållbar utveckling. Under 2023 fortsätter vi att se över hur vi ytterligare kan stärka arbetet kopplat till hållbar utveckling och Agenda 2030.

Parisavtalet Ett globalt klimatavtal från 2016 handlar bland annat om att begränsa den globala uppvärmningen till långt under 2°C och sträva efter att begränsa den till 1,5°C.

Gröna lån

Skövde kommunkoncern har lyckats väl med att finansiera investeringar med så kallade *Gröna lån* från Kommuninvest. Gröna lån erbjuds till projekt inom förutbestämda områden som uppfyller krav fastställda i ett ramverk. Lånen har en finansiell fördel, i form av 0,02 procentenheters lägre marginal, jämfört med vanliga lån. Av koncernens totala låneskuld är 47,7 procent (eller 2,2 miljarder kronor) finansierad med Gröna lån.

I slutet av 2022 ansökte kommunen om Gröna lån för investeringar i solceller som redan hade genomförts. Fler ansökningar från kommunen planeras i början av 2023. Dessa kommer att bedömas under våren. Andra projekt som redan har beviljats Gröna lån syns i tabellen intill. Kommunkoncernens leasing av elfordon finansieras med gröna obligationer via vår avtalspart Nordea Finans.

Nyckeltal:

47,7 procent av Skövde kommunkoncerns skuldportfölj bestod av Gröna lån vid årets slut. Det motsvarar 2,2 miljarder kronor. Lånen har beviljats för projekt inom exempelvis energieffektivisering och gröna byggnader.

Lån för social hållbarhet

Kommuninvest erbjuder även så kallade *Lån för social hållbarhet*. Finansieringsformen erbjuds på samma sätt som Gröna lån men med hållbarhetskriterier som kan inverka positivt på sociala aspekter. Det kan handla om allt från ökad trygghet till stärkt integration. Skövde kommunkoncern har ännu inte finansierat några investeringar med sådana lån men hoppas kunna göra det i framtiden.

Investeringsprojekt per kategori:

Investeringsprojekt	Kategori
Billingskolan etapp 1	Gröna byggnader
Aspö Ekologi	Gröna byggnader
Billingskolan etapp 2	Gröna byggnader
Bissgårdens förskola	Gröna byggnader
Block 4 – nytt bioeldat kraftvärmeverk	Förnybar energi
Claesborgs förskola	Gröna byggnader
Dalvägens förskola	Gröna byggnader
Ekedal	Gröna byggnader
Ekedals förskola	Gröna byggnader
Frostaliden	Gröna byggnader
Grubbagården	Gröna byggnader
Tidans förskola	Gröna byggnader
Trädgårdsstadens förskola	Gröna byggnader
Uppgradering Stadskvarns reningsverk	Vatten- & avloppsvattenhantering
Utbyggnad av VA-nät på landsbygden	Vatten- & avloppsvattenhantering
Östra dricksvattenledningen	Vatten- & avloppsvattenhantering

Kapitalförvaltning utifrån koldioxidintensitet

Att beräkna en placeringsportföljs miljöpåverkan utifrån koldioxidutsläpp är komplicerat. *Koldioxidintensitet* är ett sammanvägt mått för respektive aktie- och räntefond som kommunen investerar i. Fonderna investerar i en mångfald av bolag. Måttet visar det sammanvägda medelvärdet av bolagens växthusgasutsläpp (omvandlat till koldioxidkvalenter) ställt i relation till bolagets försäljning. Hur stor del ett visst bolag utgör av fonden påverkar sedan dess bidrag till den totala koldioxidintensiteten. Rapporteringen är relativt ny och kommer

att förbättras med tiden. Det är därför inte helt säkert att jämförelser över tid och mellan förvaltare är helt rättvisa. På grund av detta inkluderas inga detaljerade siffror i rapporten över koldioxidintensitet. Däremot har det utifrån förvaltarnas underlag gjorts en jämförelse mellan rapporterad koldioxidintensitet och index respektive föregående år. Överlag syns en tydlig skillnad mellan Skövde kommuns portföljer och jämförelseindex. Här bidrar kommunens investeringar till lägre utsläpp av växthusgaser. Att Skövde bland annat exkluderar investeringar i olja och gas är en tydligt bidragande faktor. Enligt förvaltarna har koldioxidintensiteten också minskat jämfört med förra året. Det är svårt att med säkerhet utläsa anledningen till detta, men det kan bero på att bolagens rapporteringsfrekvens var högre under 2022. Förvaltarna har fortsatt att inkludera även räntefonder i mätningarna av koldioxidintensitet. Analyserna tyder på att kommunens räntefonder har signifikant lägre koldioxidpåverkan jämfört med index.

Bolagens påverkan på Agenda 2030

De allra flesta bolag har både en positiv och en negativ påverkan på FN:s 17 globala mål i Agenda 2030. Det är svårt att undkomma det faktum att aktivt arbete för ett mål kan inverka negativt på ett annat. Det betyder inte att insatser mot ett visst globalt mål bör undvikas, utan snarare att vi bör vara medvetna om vilka mål som har högst prioritet. I grund och botten är det positivt att arbeta aktivt för att nå de globala målen. Både SEB och Swedbank har ett tydligt hållbarhetsfokus i sina fonder, där vissa fokuserar extra på de globala målen. Swedbank lyfter fram den globala aktiefonden *Global Impact*. Den fonden har störst fokus på Mål 7 (hållbar energi för alla) och Mål 13 (bekämpa klimatförändringarna), men den berör samtliga mål på ett eller annat sätt. SEB lyfter å andra sidan fram sin *Mikrofinansfond*, som är en alternativ investering. Den har stort fokus på flera globala mål, bland annat Mål 1 (ingen fattigdom). Eftersom mikrofinansfonden kan variera i hur och var investeringar sker, varierar också dess påverkan på de globala målen.

European City Facility

Framtidens hållbara Skövde behöver bli ännu mer elektrifierat, energieffektivt och förnyelsebart än idag. Kommunen ansökte under 2022 om medel från European City Facility (EUCF) och beviljades 60 000 euro i stöd. Stödet går till att ta fram ett investeringskoncept som möjliggör en omställning. Däremot ska stödet inte användas till själva investeringarna. Att forma ett riktigt bra och genomarbetat koncept ger stor nytta i vår framtida planering mot ett ännu mer energi- och klimatsmart Skövde.

Projektet fokuserar på fyra områden:

- Kommunens fastigheter
- Bostäder och gatubelysning
- Ökad laddinfrastruktur för elbilar
- Olika verksamhetsområdets takpotential för solceller och eventuell batterilagring för att kapa effekttoppar

Naturskyddsföreningens klimatgrupp

Skövde naturskyddsföreningen har startat upp en lokal klimatgrupp som ska arbeta med klimatfrågan. De ser att utsläppen inte minskar tillräckligt snabbt och vill öka tempot i omställningen i hela samhället och på det sättet bidra till ett fossilfritt, klimatsmart och miljövänligt Skövde. Föreningen vill arbeta för att Sveriges utsläpp ska minska till nära noll 2030. Det är i linje med vad som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen till högst 1,5 grader, och i linje med det ansvar rika länder har att gå före i klimatomställningen i enlighet med klimatkonventionen.

Under hösten har miljöstrategen och den lokala klimatgruppen haft flera informationsutbyten och miljöstrategen har genomfört föreläsningar och berättat om hur kommunen arbetar med frågorna.

Ny version av Miljöbarometern

Miljöbarometern är ett digitalt verktyg med fakta som beskriver miljösituationen nu och utvecklingen framåt inom Miljösamverkan i östra Skaraborgs (MÖS) fem medlemskommuner. Nu har dessutom miljöbarometerns webbplats uppdaterats för att möta de behov som finns. Tanken är att öka insynen så att allmänheten ska kunna få reda på hur miljöarbetet går och förhoppningen är att fler blir delaktiga i frågorna. Barometern ska visa att arbetet som idag utförs inom miljöområdet gör skillnad och visa vad som kan förbättras

På Miljöbarometern kan man se utvecklingen inom nio olika ämnesområden: klimat, energi, trafik, luft, vatten, natur och jordbruk, hälsa och miljögifter, avfall och återvinning samt livsmedel och konsumtion. Varje ämne har flera underkategorier som man kan fördjupa sig i. Diagram och tabeller tydliggör all fakta och kopplar ihop de till de nationella mål som vägleder arbetet.

Barometern riktar sig till alla – politiker, tjänstepersoner och allmänhet – som vill få aktuell information i olika miljöfrågor på lokal nivå. Det är dessutom ett väldigt bra material att använda för skolor. Statistiken är hämtad från nationella och regionala myndigheter, kommunala förvaltningar och bolag samt Miljösamverkans egen tillsynsverksamhet.

4. Koldioxidutsläpp i Skövde kommun

Koldioxid, CO₂, finns naturligt i jordens atmosfär, där den är livsviktig för jordens naturliga ekosystem. Vi människor släpper ut koldioxid när vi andas, som växter och träd absorberar för att växa. De utsöndrar sedan restprodukten syre, O₂, som vi människor använder – och sedan börjar processen om. Denna biokemiska process, som vi kallar fotosyntes, är en av de viktigaste på jorden. Koldioxid är därför inte dåligt i sig, men koldioxid blir ett problem när för mycket släpps ut och för mycket koldioxid hamnar i atmosfären.

All förbränning släpper ut koldioxid – från vulkanutbrott till när grillen tänds hemma. Men under ett antal år har de av människan skapade utsläppen av koldioxid ökat exponentiellt, och ökningen leder till obalans i jordens naturliga ekosystem.

Koldioxidutsläpp 1990–2020

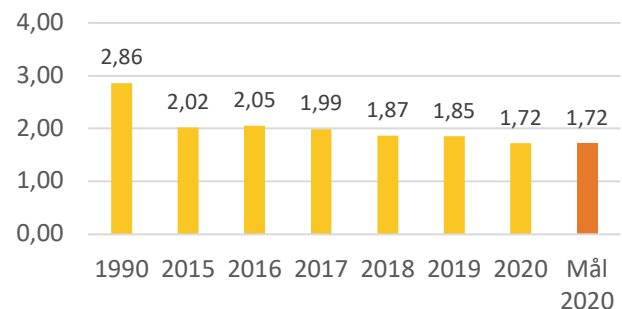
Växthusgasutsläpp består av flera olika gaser, som räknas om till koldioxidekvivalenter (CO₂e) för att spegla den globala uppvärmningspotential som varje gas har. Därför används begreppet koldioxid synonymt med växthusgasutsläpp i detta avsnitt.

Enligt Skövde kommuns energi- och klimatplan skulle växthusgasutsläppen per invånare minska med 40 procent mellan 1990 och 2020. Sedan 1990 har växthusgasutsläppen för Skövde kommun, exklusive den energiintensiva industrin, minskat med 40 procent. Det betyder att målet precis har nåtts. Sedan 2012, då energi- och klimatplanen antogs, har utsläppen minskat med 31 procent.

Målen i Skövdes energi- och klimatplan gäller energi- och transportsektorns utsläpp exklusive den energiintensiva industrin. Att den energiintensiva delen räknas bort beror på att

den absolut största delen av dessa utsläpp kommer från Heidelberg materials (Cementa) och Volvo Powertrain. Dessa företags incitament för att minska utsläppen utgörs av interna mål och av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Ton CO₂e per invånare

Figur 1: Koldioxidutsläpp från energi- och transportsektorn per invånare, relaterat till Skövdes mål för utsläppsminskningar till 2020 (ton CO₂e/invånare).

Att växthusgasutsläppen minskade så mycket från 2019 till 2020 beror med stor sannolikhet på pandemin. Det betyder också att det blir en utmaning att försöka hålla nere den siffran framåt.

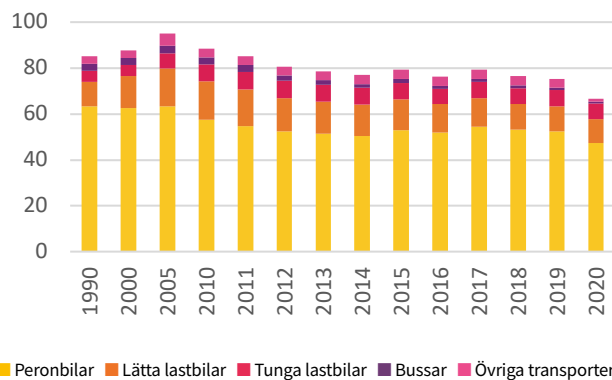
Utsläpp från industrin

Nationellt står industrin för omkring 28 procent av alla växthusgasutsläpp. I Skövde kommun kommer hela 70 procent av utsläppen från industrin. Därför ger procentuellt små förändringar hos industrin stor effekt på kommunens totala utsläpp. Mellan 1990 och 2013 minskade industrins utsläpp med 40 procent. Mellan 2013 och 2020, däremot, har utsläppen ökat med 27 procent. Det beror troligen på den högkonjunktur som rått under samma period.

Utsläpp från transporter

Transportsektorns utsläpp i Skövde redovisas i figuren nedan. Tunga och lätta lastbilar står för en relativt stor del av växthusgasutsläppen. Den absolut största delen står dock personbilarna för. Mellan 2019 och 2020 minskade personbilsutsläppen med ungefär 10 procent, vilket sannolikt hänger ihop med att många verksamheter höll stängt under pandemin. Tidigare år har anledningen till minskningen varit att fordonen blivit effektivare. De andra kategorierna låg kvar på ungefär samma nivåer.

Transportsektorns växthusgasutsläpp i Skövde (exklusive flyg och sjöfart) (kiloton CO₂e)

Figur 2: Transportsektorns koldioxidutsläpp i Skövde, exklusive flyg och sjöfart (kiloton CO₂e).

5. Förnybar energi i Skövde kommun

Förnybar energi kommer från källor som hela tiden naturligt förnyas och inte kommer att ta slut. Eller i alla fall beräknas räcka flera miljarder år till. Fossilfritt betyder att elen inte produceras direkt från fossila bränslen som olja, kol eller gas. I Sverige kommer den fossilfria elen från kärnkraft och förnybara energikällor, framförallt från vattenkraft men även vind- och solkraft.

Andelen förnybar energi 2020 – industrisektorn exkluderad

Den icke förnybara energi som används i kommunen kommer från bensin och diesel som används inom transportsektorn. Även industrins transporter ingår här eftersom de inte särredovisas av SCB. Enligt underlag från Energimyndigheten räknas även en andel av avfallet i fjärrvärmemixen som en icke förnybar energikälla.

En stor del av den energi som används i kommunen utgörs av el. När det gäller elen är bedömningen att kommunen sett i ett helårsperspektiv använder nordisk elmix. Hur stor andel förnybar energi som den nordiska elmixen består av varierar mellan åren. 2019 var den förnybara andelen ungefär 40 procent och 2020 gick den upp till ungefär 41 procent.

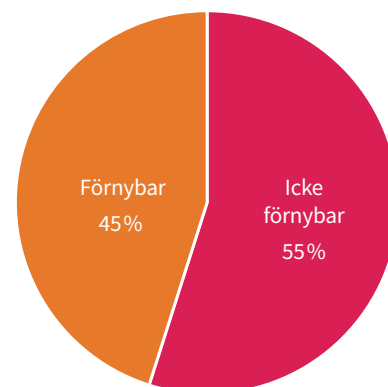
För att nå målen i energi- och klimatplanen behöver vi fortsätta att skapa förutsättningar för ett förnybart och fossilfritt samhälle. Den absolut största utmaningen i närtid är att sänka andelen fossilt bränsle som används för transporter. Med tanke på de senaste årens snabba teknikutveckling kring elektrifierade fordon är det dock fortfarande möjligt att drastiskt minska fordonens utsläpp framöver. Vi behöver också öka andelen förnybart material i vårt avfall. Dessutom behöver en större del av elproduktionen komma från förnybara och fossilfria energikällor.

För att främja användningen av biodrivmedel genomförde regeringen 2018 en så kallad reduktionsplikt för bensin och diesel. Det innebär att alla drivmedelsleverantörer måste minska

Metod och datakällor

Andelen förnybar respektive icke förnybar energi beror på vilka typer av bränslen som använts i kommunen, samt hur fjärrvärmens elen produceras. För att bestämma andelen förnybart har SCB:s statistik över kommunal och regional energianvändning använts, tillsammans med data från Skövde Energi över fjärrvärmens användning för olika sektorer. Andelen förnybar råvara i fjärrvärmemixen baseras på en rapport från Energimyndigheten (Analys av den förnybara energiandelen i avfall till förbränning. Energimyndighetens dnr 2016-010523). För att miljövärdera elen har nordisk elmix använts.

Figur 1: Förnybar och icke-förnybar energi 2020 (exklusive industrisektorn)

sina växthusgasutsläpp från bensin och diesel med en viss procentsats varje år. Tanken med reduktionsplikten var att andelen förnybart i bränslemixen skulle öka nationellt. Den nya regeringen har beslutat att reduktionsplikten inte kommer att öka under 2023 och hur kommande år ska utvecklas är ännu inte bestämt. 2021 var inblandningen av biodrivmedel i bensin och diesel 26,8 procent nationellt, vilket var en ökning med 2,4 procentenheter från 2020.

Skövdes koldioxidbudget

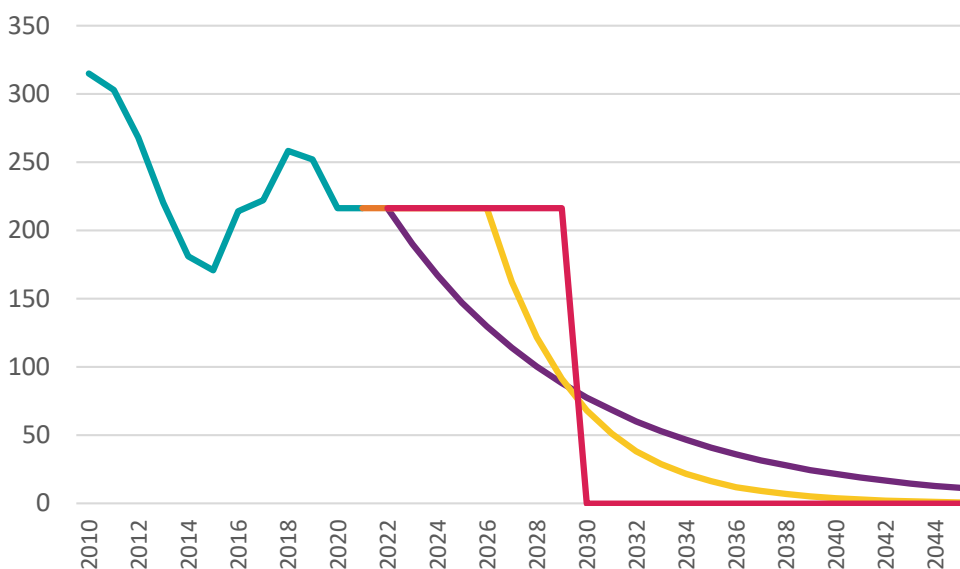
Skövdes koldioxidbudget har uppdaterats i enlighet med Västra Götalands nya rapport *Koldioxidbudget 2022*. Skövdes koldioxidbudget utgår därför från samma antaganden som Västra Götalands läns motsvarighet. En koldioxidbudget är ett verktyg som beskriver det utrymme av koldioxidutsläpp som vi behöver hålla oss inom för att inte överstiga 1,5 grader i global medeltemperaturhöjning. I Skövdes nya koldioxidbudget exkluderas så kallade nationella anläggningar, exempelvis Heidelberg materialsSkövdefabrik. De hanteras i stället på nationell nivå eftersom dessa utsläppskällor inte anses kunna påverkas lokalt. Koldioxidbudgeten för Västra Götalands län, och i förlängningen även Skövde, har blivit större i den nya versionen. Det beror främst på att ett antal oljerika länder nu klassas som industriländer i stället för utvecklingsländer. Industriländer förväntas ta ett större ansvar för att minska sina utsläpp. När dessa länder blir fler finns det också fler som delar på den större potten.

Den budgeterade utsläppsminskningen har alltså gått ned, från 17,5 procent per år till 12 procent per år. Det krävs dock fortfarande en stor minskning varje år för att koldioxidbudgeten ska efterlevas. Om utsläppen fortsätter som vanligt fram till 2027 krävs i stället en årlig minskning med 25 procent för att klara den totala budgeten. Om vi fortsätter som vanligt ända fram till 2030 är hela koldioxidbudgeten spenderad och inget utsläpputrymme kvarstår för perioden 2030–2045.

Varför endast koldioxid?

Det finns fler klimatpåverkande gaser än koldioxid, exempelvis metan och lustgas. Av flera anledningar tas dock enbart koldioxid med i budgeten. Koldioxid är en stabil växthusgas som inte bryts ned. Den kan bara tas upp i biologiska och fysikaliska processer och ackumuleras därför i atmosfären. Metan, lustgas och andra växthusgaser, däremot, bryts ner i atmosfären och deras klimatpåverkan ändras därför över tid. Detta komplicerar beräkningarna. Om utsläppen av metan och lustgas upphör klingar effekten av på sikt, till skillnad från koldioxid.

Kton CO₂

Figur 2:

Figuren visar historiska utsläpp 2010–2020, uppskattade utsläpp 2021–2022 samt budgeterade utsläpp 2023–2045. Utsläppen föreslås minska med en konstant del av föregående års utsläpp; 12 procent per år med start 2023 eller 25 procent per år med start 2027. Om ingen minskning sker är hela koldioxidbudgeten slut 2030.

- Historiska utsläpp
- Budgeterade utsläpp
- Fortsätt som vanligt till 2030
- Uppskattade utsläpp
- Fortsätt som vanligt till 2027

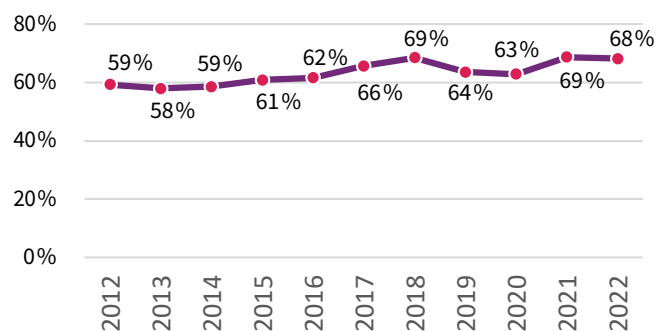

6. Energi i kommunorganisationen

Skövde kommunkoncern ska vara ett föredöme i samhällsutvecklingen, därför ska organisationen fasa ut användningen av fossila energikällor samtidigt som vi minskar vår energianvändning och ökar användandet av förnybar och fossilfri energi.

Förnybar energi

Under 2022 var 68 procent av den energi som användes i kommunorganisationen förnybar. Både fjärrvärmemixen och våra drivmedel har en stor andel förnybar energi. Detta bidrar till att öka andelen förnybart i kommunen. Den icke förnybara andelen kommer till stor del från den nordiska elmixen och från en del av avfallsförbränningen i fjärrvärmemixen.

Figur 1. Andelen förnybar energi som används av hela kommunorganisationen.

Under 2022 kom 82 procent av fjärrvärmens från förnybara energikällor, vilket är en lika stor andel som under föregående år. Som icke förnybart räknas delar av det förbrända avfallet samt den olja som används när annat bränsle inte räcker till. Att avfall förbränns i ett kraftvärmeverk är dock inte nödvändigtvis negativt för miljön, då det är ett bättre alternativ än att avfallet hamnar på deponi. För att beräkna mängden förny-

bar el används nordisk elmix för 2021 – nyare data än så finns inte att tillgå.

Med hänsyn till import och export var ungefär 47 procent av elen i den nordiska elmixen förnybar under 2021. En stor del av den icke förnybara elen kommer från kärnkraft, som trots sin klassificering har låg klimatpåverkan. De senaste tio åren har andelen förnybar energi i den nordiska elmixen minskat. Det kan bero på att de baltiska länderna har inlemmats i det nordiska elhandelsområdet, där en högre andel fossil el kan förväntas användas. Det kan också bero på att mer fossil el numera importeras till det nordiska elhandelsområdet från övriga Europa.

För att Skövdes klimatavtryck ska vara noll år 2045 och för att Skövde kommunkoncern ska vara en fossilfri, förnybar och energieffektiv organisation krävs att kommunen köper in eller producerar egen förnybar eller fossilfri el och fjärrvärme.

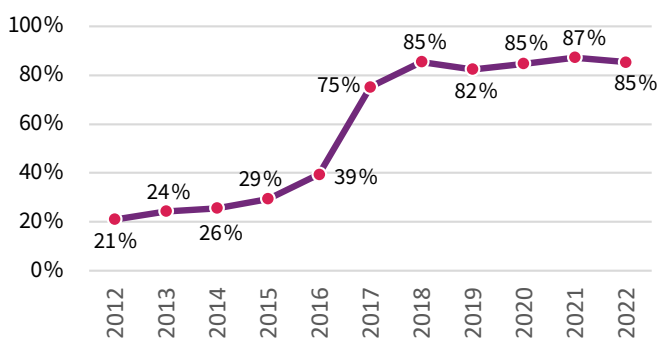
Metod och datakällor

Data för kommunorganisationen har hämtats från sektor service, AB Skövdebostäder och Skövde Energi. För konvertering från vikt, volym och bränsletyp till energi har värmevärden från Energimyndighetens datalager använts. För att miljövärdera elen har nordisk elmix använts. Andelen förnybart material i fjärrvärmens har beräknats med data från Skövde Energi och SCB. Andelen förnybar råvara i fjärrvärmemixen baseras på en rapport från Energimyndigheten (Analys av den förnybara energiandelen i avfall till förbränning. Energimyndighetens dnr 2016-010523).

Förnybart i kommunens fordon

Kommunen använder också energi i form av bränsle till transporter. I Skövde är energiåtgången för transporter liten jämfört med den energimängd som används för el och värme. I ett nationellt perspektiv, däremot, är transportsektorns utsläpp en stor post. Därför är det viktigt att även kommunorganisationen fasar ut fossila fordonbränslen. 2022 var 85 procent av energin som användes till kommunens transporter förnybar. De 15 procenten icke förnybar energi bestod av bensin och diesel samt den icke förnybara delen av den nordiska elmixen. För att minska denna andel ytterligare behöver kommunen sluta att köpa in fossildrivna fordon. Vi behöver också byta ut befintliga fossildrivna fordon mot varianter som drivs av el eller andra förnybara bränslen. Att köpa in enbart förnybar el skulle också ha en positiv inverkan.

2017 bytte sektor service ut all diesel i sin egen tankanläggning mot den förnybara dieseln HVO (hydrerad vegetabilisk olja). Tack vare det blev största delen av allt bränsle förnybart utan att vi behövde byta ut fordonen. Även om HVO är en förnybar energikälla har den dock liknande utsläpp som fossil diesel när det gäller kväveoxider, försurande ämnen, marknära ozon, sot och andra hälsoskadliga partiklar. Ur miljö- och hälsosynpunkt bör vi därför även fortsättningsvis fokusera på att växla om till eldrivna fordon samt till fordon som kan drivas av andra förnybara bränslen.

Figur 2. Andel förnybar energi som kommunorganisationens fordon har använt.

Mer energi från fler solceller

Under 2022 producerade solcellerna på AB Skövdebostäders tak 431 megawattimmar el. Det var 17 procent mer jämfört med 2021. De höjda elpriserna har bidragit till att solcellernas lönsamhet fortfarande är god, även om priset på solcellsinstallationer slutade att sjunka under senare delen av 2022. AB Skövdebostäder har solenergi som standard i alla nybyggnationer och arbetar med att installera solcellsanläggningar även i lämpliga befintliga bostadsområden.

Skövde kommun ökade sin produktion av solcellsel under 2022. Hela 894 megawattimmar solcellsel producerades, vilket är 26 procent mer jämfört med 2021.

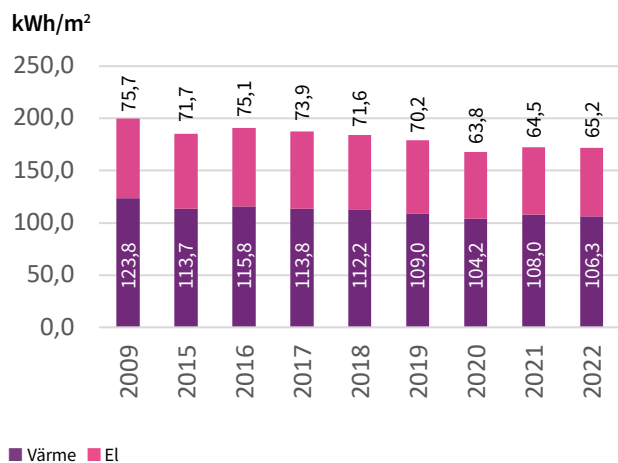
Dessutom hade Kreativa hus under 2022 en solcellsproduktion på ungefär 97 megawattimmar.

Kommunkoncernens sammanlagda solcellsbestånd motsvarar den årliga energianvändningen för uppvärmning och varmvatten hos ungefär 90 genomsnittliga svenska småhus (15,8 megawattimmar per år för uppvärmning och varmvatten i genomsnitt för småhus under 2021, enligt Energimyndigheten).

Energianvändning i Skövde kommuns fastigheter

Enligt kommunens mål skulle energianvändningen i kommunens byggnader vara 20 procent lägre 2020 än under 2009. För att uppnå målet behövde man understiga 160 kWh/m² per år vilket man inte lyckades med.

Tillgången på el blev osäker i Sverige under 2022 och Skövde kommun såg därför över sin totala elanvändning. En särskild ledningsgrupp har arbetat med energibesparingar inom kommunen. Målsättningen var att spara så många kilowattimmar som möjligt och därmed minska risken för elavbrott. De åtgärder som kommunen vidtog syftade till att minska den totala elanvändningen – inte till att spara pengar. Skövde kommun har även skyndat på arbetet med att effektivisera energianvändningen. Tack vare att Skövde kommun har stabila

Figur 3: Energianvändningen i Skövde kommuns fastigheter lokaler från 2009 till 2022 (kWh/m²).

Metod och beräkningar

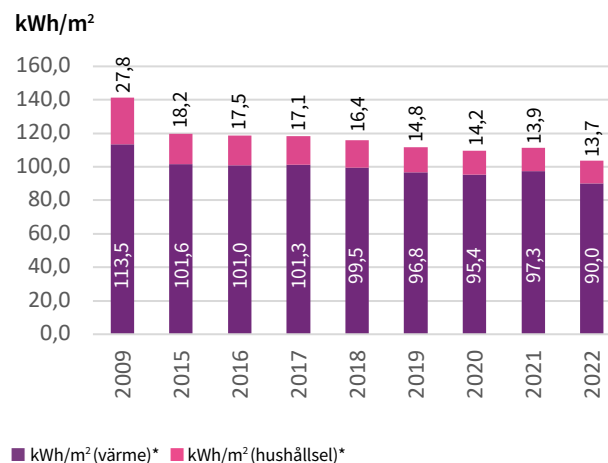
För att beräkna energianvändningen i lokaler och bostäder har data hämtats från sektor service och från AB Skövdebostäder. Den data som använts är mängden köpt värme, mängden köpt el samt kvadratmeteryta (Atemp). Värmen som har använts i lokalerna och bostäderna har normalkorrigerats med SMHI Energiindex.

elavtal och en stabil ekonomisk grund att stå på har man kunnat hantera de ökade elkostnaderna på ett rimligt sätt.

I samband med detta tog kommunen fram ett mål om att minska energianvändningen med 5 procent före vintern 2022. Därefter genomfördes ett antal praktiska åtgärder för att nå målet. En sådan var nattvandring, vilket innebär att en fastighet går igenom och kontrolleras efter att dess verksamhet har stängt. Under nattvandringarna upptäckte man att mycket energi användes i onödan utanför arbetstid. Det gällde inte minst ventilationsaggregat. Nu har man korrigerat och minskat drifttiderna för ventilation med ungefär 1 900 timmar per vecka. Användningen av exempelvis lampor, motorvärmare och bastuaggregat har också setts över och begränsats.

Energianvändning i AB Skövdebostäders bostäder

Under 2022 minskade energianvändningen i AB Skövdebostäders bostäder med ungefär 7 procent. Här jobbar man fortsatt med att driftoptimera fastigheterna med fler rumsgivare. I Södra Ryd förbereder man också för individuell mätning och debitering (IMD) av vatten. I bostadsbeståndet på Billingsluttningen har man installerat så kallade FTX-aggregat i vissa delar. Även belysningen går igenom och byts ut. Dessutom jobbar man vidare med solcellsinstallationer.

Figur 4: Energianvändning i AB Skövdebostäders från 2009 till 2022 (kWh/m²).

Att minska energianvändningen är ett av AB Skövdebostäders huvudmål när det gäller ekologisk hållbarhet. Som en del i *Allmännyttans klimatinitiativ* har bolaget satt upp målet att sänka sin energianvändning med 30 procent till 2023 jämfört med 2007. Med den minskning som gjordes under 2022 är man nu uppe i 26,7 procent. Många faktorer spelar in i beräkningarna; bland annat beror en stor del av minskningen på bolagets nyproduktion eftersom energianvändningen mäts per kvadratmeter. AB Skövdebostäder jobbar för att minska energiåtgången, även i befintliga fastigheter.

Kreativa hus

Kreativa hus arbetar löpande med energioptimering i sina byggnader, både när det gäller elanvändning och när det gäller fjärrvärmeanvändning. Detta ger särskilt stor effekt i de serverrum som finns i byggnaderna.

Kreativa hus håller på att bygga en bussdepå vid Timboholm, som ska vara färdig 2024. Där planeras även en solcellsanläggning. Anläggningen ska producera 600 kilowattimmar sol, men i skrivande stund utreder man om det går att utöka

den till 1,5 megawattimmar. Här finns även ett samarbete med Skövde Energi, som har installerat ett batteri på 3 megawatt på fastigheten för att hålla nere effekttoppar i elnätet.

Utöver detta har ett nytt kontorshus projekterats. Huset, som ska heta Noden, kommer att rymma cirka 400 nya arbetsplatser samt ett atrium för möten och samtal. Ett parkeringshus för fastighetens hyresgäster ska ligga i samma byggnad. God tillgång till elbilsladdning, en stor solcellsanläggning, batterilager samt återvinning av både värmeöverskott och regnvatten för spolning av toaletter ger både hållbarhet och teknisk höjd. Det ska också finnas en grönskande terrass på taket att använda för möten och pauser i arbetet.

Skövde Energi AB

Klimatet är bolagets viktigaste fråga. Bolaget har satt ett ambitiöst mål om att vara klimatpositivt senast 2030. Bolaget arbetar sedan länge med att ständigt förbättra vår miljö. Bolagets miljöledningcertifikat är ett sätt att systematiskt analysera verksamheten och ta fram relevanta förbättringar utifrån de största riskerna och möjligheterna.

Skövde Energi fokuserar på ett antal hållbara initiativ:

- Bolagets huvudsakliga uppgift är att med hållbara energilösningar bidra till omställningen till ett fossilfritt samhälle.
- Bolagets mål är att bli klimatpositivt till 2030. I ett pågående projekt utreds möjligheten till koldioxidinfångning (BECCS/CCS). Förstudien är finansierad av Energimyndigheten.
- Bolaget producerar hållbar och planerbar elkraft med hjälp av kraftvärmeanläggningar.
- Bolaget deltar i projektet *Accelererad Elnätskapacitet i Västra Götaland (ACCEL)* som startat under året. Syftet är att snabba på de åtgärder som behöver vidtas för att öka energisystemets förmåga i Skaraborg. Det handlar bland annat om ökad självförsörjningsgrad, flexibilitet, energieffektivitet, ökad nätkapacitet och snabbare tillståndsprocesser.
- Bolaget har börjat projektera och bygga sex publika laddstationer för tunga elektrifierade fordon. På så vis har bolaget skapat möjlighet att påskynda omställningen till elektrifiering av tunga transporter i Skaraborg.
- Bolaget följer branschgemensamma färdplaner som är kopplade till den nationella planen för *Fossilfritt Sverige*. Det innebär bland annat fossilfri produktion senast 2030.
- Affärsområdet Energitjänster har etablerats under året. Här utvecklar och levererar bolaget batterilager, digitala kundlösningar, laddinfrastruktur och andra energitjänster som marknaden efterfrågar.
- Bolaget har levererat två kundanslutna batterilager för effektutjämning, och etablerat en handelsplattform för stöd-tjänster mot Svenska kraftnät.

Energi- och klimatrådgivningen

Energi- och klimatrådgivningen fortsätter att arbeta för minskad energianvändning, mer förnybar energi och hållbara resor. Under 2022 har antalet personer som söker råd mer än dubblerats jämfört med föregående år. Detta är ett resultat av de höga energipriserna.

Under året fick Skövde, Falköping och Skara kommuner extra medel från Energimyndigheten för att genomföra projektet *Klimatsmarta boenden och besöksmål*. Projektet riktade sig till området kring Hornborgasjön och Vallebygden, där kommunerna samarbetar sedan tidigare. Projektet fokuserade på hållbarhet inom de tre hållbarhetsdimensionerna; social, ekologisk och ekonomisk.

För att främja hållbara transporter har flera projekt fortsatt. Två sådana exempel är utlåningen av ellastcyklar och det populära vintercyklistprojektet. I det sistnämnda får deltagarna vinterdäck till sin cykel och en reflexväst mot att de åtar sig att använda cykeln som transportmedel under tre dagar per vecka under vintern.

Energibesparande åtgärder inom VA

Skövde VA har gjort många energieffektiviserande åtgärder under 2022. Bland annat har ett antal äldre pumpar bytts ut mot nya, mer energieffektiva varianter. Ett antal backventiler med bristfällig funktion har också bytts ut, vilket har gjort att pumparna inte behöver vara igång lika länge. Dessutom har flera luft-luftvärmepumpar installerats i byggnader som tidigare värmts upp med direktverkande el.

SKÖVDE

7. Fordon och transporter

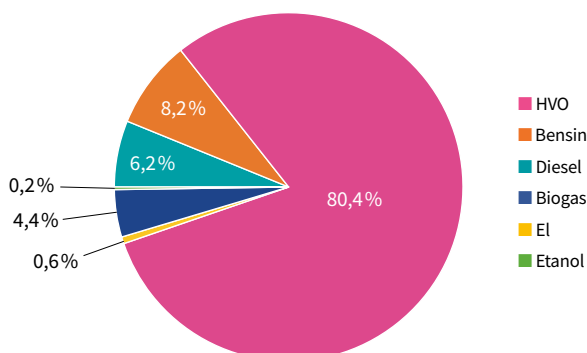
Förbränning av fossila bränslen står för det största bidraget till växthuseffekten både i Sverige och i övriga världen. Det svenska transportsystemet är idag starkt beroende av fossila bränslen. Inrikes transporter svarar för nästan en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser, och domineras av utsläpp från vägtrafiken.

Mål för transporter i den kommunala organisationen

Under 2022 drevs 85 procent av kommunens personbilar och lätta lastbilar av förnybart bränsle eller el. Det är en minskning med två procentenheter jämfört med 2021. Mängden använt bränsle ökade från 2021 till 2022. I ökningen sticker framför allt bensin ut. Bensin användningen ökade nämligen oproportionerligt mycket – från 4,6 procent till 8,2 procent av energin.

Bränslen

Fördelningen mellan de bränslen som köpts in kan ses i figuren nedan. E85, biogas, HVO och till viss del el räknas som förnybara bränslen medan bensin och diesel räknas som icke förnybara. Det bränsle som tankas mest i kommunens fordon är HVO.

Figur 1. Fördelningen av de bränslemängder som kommunen köpte in under 2022.

Busstrafik

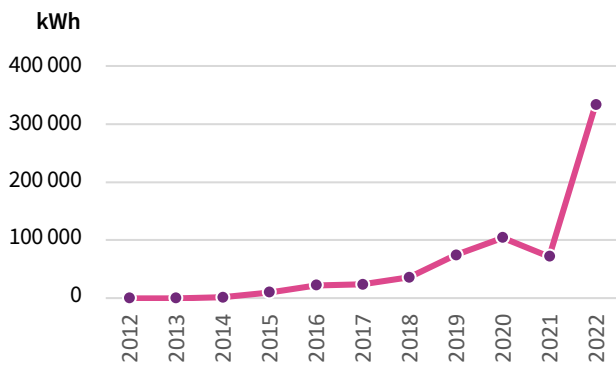
All kollektivtrafik i Södra Ryd måste idag gå via Timmervägen. Den extra körvägen påverkar restidskvoterna på ett negativt sätt. Det gör kollektivtrafiken mindre attraktiv, vilket i sin tur påverkar resandeutvecklingen negativt.

Timmervägen trafikeras nämligen dubbelt så mycket som är nödvändigt eftersom genomkörning inte är möjlig. Varje buss som trafikerar hållplatsen Ryds centrum måste köra in på Timmervägen och förbi hållplatsen, därefter vända på en trång vändplats för att till slut ta sig fram till hållplatsen. Busstrafiken skapar därmed en onödigt stor barriär för gående och cyklister. I högtrafik passerar 24 avgångar per timme denna hållplats. Det innebär ungefär en bussrörelse per minut på Timmervägen.

Timmervägens utformning är alltså en flaskhals som hindrar utvecklingen av kollektivtrafiken. En bussgata kommer därför att anläggas. Bussgatan ska binda samman Timmervägen med Fredriksbergsvägen och skapa en genare körväg för kollektivtrafiken än för bilen. Detta ger goda möjligheter att skapa attraktiv kollektivtrafik med fler resande, vilket skulle stödja målen om kollektivtrafikens utveckling.

Laddinfrastruktur

Skövde kommuns utbyggnad av laddinfrastruktur fortsatte under 2022. Utbyggnaden är i enlighet med kommunens plan för laddinfrastruktur. Nya laddplatser installerades bland annat på parkeringsplatserna i Ryds centrum och vid Eric Ugglas plats. Dessutom har de befintliga laddplatserna nyttjats klart mer under 2022. Sammantaget leder detta till en stor ökning i antalet laddade kilowattimmar.

Figur 2. Mängden el (kilowattimmar) som har laddats via kommunens publika laddpunkter till 2022.

Skövdebostäder har arbetat flera år med att erbjuda sina hyresgäster möjligheten att ladda sin elbil på deras parkeringar. Det arbetet fortskrider och under 2022 har man kommit upp till 112 laddplatser.

På de laddplatser som Kreativa hus äger har elbilar laddats med 26 700 kilowattimmar el under 2022. Kreativa hus sökte stöd för fler elbilsladdare under året och dessa planeras att installeras under 2023.

Cykelinfrastruktur i Skövde

Skövde kommun är medlem i *Svenska cykelstäder* och samarbetar där med andra kommuner för att hitta tydliga mål för hur gång- och cykelvägar ska utformas. För trafikanternas säkerhet arbetar Skövde kommun också med att separera gång- och cykelvägar. I så stor utsträckning som möjligt placeras cyklisterna närmast körbanan och fotgängarna längst bort från körbanan. Arbetet sker successivt med stråk som är prioriterade, där projekt pågår samt där bredden tillåter. Skövdes arbete för en bättre cykelinfrastruktur har uppmärksammats i länet genom att det lyfts fram som ett bra lokalt exempel för att nå de regionala miljömålen.

Under 2022 har cykelvägar breddats till fyra meter på två

sträckor. Det gäller dels sträckan Badhusrondellen–Majorsgatan/Ekängsvägen, dels sträckan från Falköpingsrondellen (väg 49) längs Gröna vägen fram till bostadsrättsföreningen Bovieran i Hentorp. En ny sträckning med diagonalställd cykelöverfart har också gjorts på Ekeskogsvägen, detta för att förbättra sikten för både cyklisterna och bilisterna. Man har också anlagt en ny cykelväg längs Döbelns gata enligt nedanstående bild. Tack vare förändringen blir cykelvägen rakare med färre skymda kurvor.

Figur 3. Den nya cykelvägens sträckning vid Döbelns gata syns i orange på bilden.

Nya cykelpumpar har satts upp längs det röda cykelstråket i Ryds centrum, vid Frostaliden, vid Ekeskogsvägen samt på Sandtorget. Nya vägvisningsskyltar med fler och tydligare målpunkter har också satts upp. I samband med att det röda cykelstråket har breddats har även belysningsstyrkan och stolpavståndet på sträckan justerats.

Projekt för ökad cykling

Skövde kommun har under vintern 2022/2023 återigen deltagit i det populära projektet *Vintercyklist* i samverkan med Västtrafik. Syftet med projektet är att få fler att välja cykeln som transportmedel även under vintern; detta genom att visa att det fungerar bra bara man har rätt förutsättningar. Det handlar till exempel om reflexväst för att synas och dubbdäck för att minska halkrisken. Precis som tidigare år har Skövde kommun deltagit i projektet med 30 deltagare som har fått dubbdäck och däckbyte på sin cykel. I gengäld har deltagarna åtagit sig att använda cykeln som transportmedel tre gånger i veckan under projektperioden, samt rapportera till kommunen hur de upplever cykelvägarna. Kommunen får alltså dokumenterade rapporter om väghållningen samtidigt som ett antal invånare får testa att vintercykla och förhoppningsvis inspirerar fler att våga prova.

Det är med andra ord ett upplägg som alla vinner på. Inför årets omgång ansökte 190 personer om att få delta. Det visar att intresset är stort.

Även Skövdebostäder har uppmuntrat cykling under året. Tillsammans med sektor samhällsbyggnad arrangerade bolaget tre cykeldagar i bostadsområden för att inspirera och uppmuntra hyresgäster att cykla mer. Att cykla är ett bra sätt att bidra till ett mer hållbart boende. Skövdebostäder har också cykelservicestationer i sina områden. I vissa områden tillhandahåller bolaget även cykelpooler.

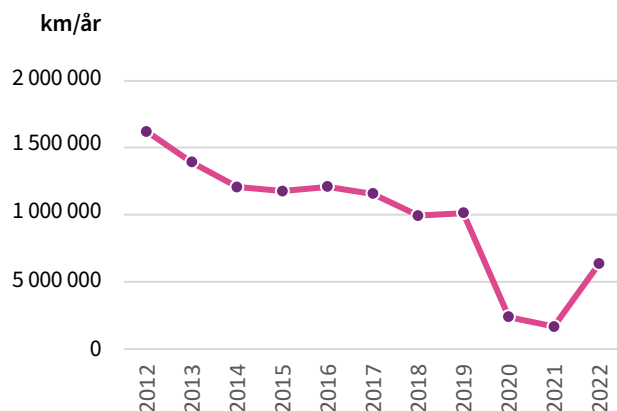
I Skövde kommun finns ett antal mätpunkter som mäter antalet förbipasserande cyklister. Under 2022 gjordes 1 106 518 passeringar vid dessa mätpunkter; räknat per dag blev det i snitt 164 passeringar. Under 2021 hade kommunen totalt 864 289 passeringar vid mätpunkterna, vilket gav ett dagligt medelvärde på 159 passeringar.

Resor med tåg och flyg

Avser arbetsresor som görs av kommunorganisationen och kollektivutsläppen som är kopplade till dessa.

Resor med tåg

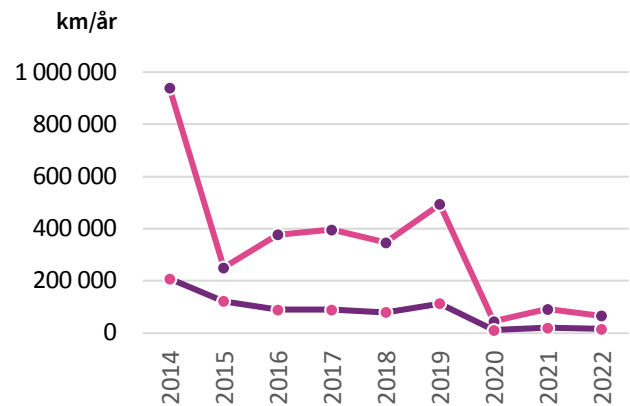
Under 2022 ökade kommunens tågresor jämfört med de låga nivåerna under pandemiåren 2020 och 2021. Vi är dock inte tillbaka på de nivåer som vi hade 2019 och tidigare.

Figur 4: Grafen visar hur många kilometer som kommunorganisationen rest med tåg per år.

Resor med flyg

Kommunens flygresor minskade under 2022 jämfört med 2021 och ligger nu långt under nivån före pandemin.

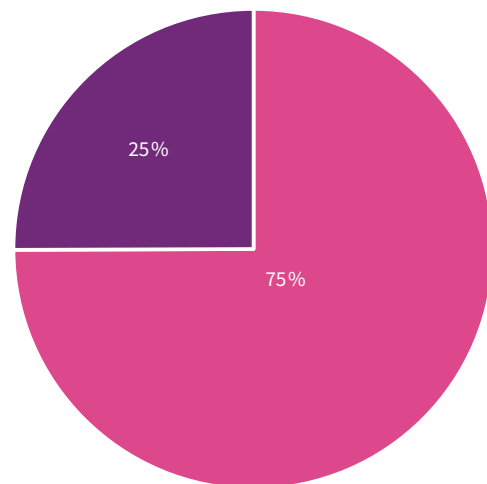

■ Antal restand km med flyg ■ Antal restand km med tåg

Figur 5. Grafen visar hur många kilometer som kommunorganisationen rest med flyg och tåg per år.

Utsläpp

Under 2022 var 75 procent av utsläppen från tåg och flyg kopplade till flygresorna.

■ Flyg ■ Tåg (nordisk elmix)

Figur 6. Andelen utsläpp från kommunorganisationens resor med tåg och flyg kopplade till respektive transportmedel.

8. Klimatanpassning

FN:s klimatpanel har dragit slutsatsen att vi människor påverkar klimatet. Klimatet har redan förändrats och kommer att fortsätta förändras framöver. I Sverige kommer det leda till högre temperaturer, mer nederbörd samt ökad risk för översvämningar, ras, skred, erosion och värmeböljor.

Vilka effekter klimatförändringarna får beror på hur omfattande de blir och hur samhället lyckas anpassa sig till dem.

Vi behöver stå rustade med åtgärder för att anpassa samhället till både de klimatförändringar som märks idag och de framtida förändringar som vi inte kan förhindra.

Det handlar om att skydda samhället mot både direkta och indirekta konsekvenser. Även om nödvändiga utsläppsminskningar genomförs för att hejda klimatförändringarna kommer de inte att kunna förhindras helt.

Kommunen arbetar sedan 2017 strategiskt och ansvarsfullt för att minimera de skador som uppstår när klimatet förändras.

Skövde kommuns klimatanpassning i korthet 2022

- Under våren har kommunen tillsammans med Sweco gjort en konsekvensanalys av hur skyfall påverkar samhällsviktiga verksamheter och funktioner, hur framkomligheten i samhället påverkas av skyfall samt vad kostnaderna för skyfall kan kosta. Arbete med en strukturplan för vatten har också startat tillsammans med Sweco.
- Kommunens klimatanpassningsstrategi har funnits med som expert i flera av kommunens exploateringsprojekt. Mycket tid har framför allt lagts på *Skövde Science City*.
- Det pågående projektet *Samverkan för hållbart omhändertagande av dagvatten på kvartersmark (SODA)* pågår enligt planen. Flera workshoppar och interna möten har genomförts inom det nationella projektet.
- En mindre revidering av skyfallskarteringen har genomförts.
- En stor del av klimatanpassningsarbetet har förts inom ramen för en ny översiktsplan, där klimatanpassningsstrategin varit med i projektgruppen.
- Klimatanpassning och biologisk mångfald är viktiga samverkansområden. Kommunekologen och klimatanpassningsstrategin har samarbetat för att hitta gemensamma projekt som stärker båda områdena.

9. Avfall och källsortering i Skövde regionen

Dagens konsumtionssystem är linjärt. Det betyder att produkter tillverkas, används och slängs. Vi är generellt dåliga på att ge produkter långa liv och att ta tillvara dess resurser när produkten inte längre är användbar. Cirkulär ekonomi innebär i stället att vi redan i designstadiet tänker på att produkten ska hålla länge och ha många liv. Sedan tillverkas produkten och används, återanvänds, återställs och uppgraderas innan den slutligen återvinns för att bli en helt ny produkt. På det viset använder vi resurserna maximalt och ansvarsfullt, sparar på våra tillgångar och utvinner inte mer naturresurser än nödvändigt.

Kommunalförbundet AÅS

Kommunalförbundet *Avfallshantering Östra Skaraborg* (AÖS) fick under året ett uppdaterat uppdrag att utveckla sin verksamhet. Samtidigt växte förbundet med fyra nya kommuner till sammanlagt 13 kommuner. De nya medlemskommunerna är Essunga, Grästorp, Götene och Vara. I samband med förändringen bytte förbundet namn till *Avfall & Återvinning Skaraborg* (AÅS).

Kommunens avfallsorganisation spelar en viktig roll i det cirkulära tänk som numera krävs. Därför har den 20 år gamla förbundsordningen setts över och uppdaterats. Grunduppdraget inom avfallshanteringen är fortfarande detsamma, men AÅS har sedan årsskiftet fått en tydligare roll i att stötta medlemskommunerna med kompetens och strategiskt stöd inom både avfallshantering och avfallsförebyggande arbete. Den nya förbundsordningen syftar till att *höja den framtida ambitionsnivån inom det samlade hållbarhetsområdet* – här har förbundet en självklar roll – men också att stärka samverkan mellan medlemskommunerna och förbundet. Att det tidigare AÖS har bytt namn till Avfall & Återvinning Skaraborg ligger i linje med ambitionen att ta fler kliv uppför avfallstrappan. Kommande förändringar och krav inom avfallssektorn och den cirkulära ekonomin har talat starkt för ett större förbund och för nya arbetssätt. Det visar också hur viktigt det är att gemensamt kunna möta förändringarna med jämförelsevis rimliga avgifter för invånarna.

Förändringar på avfallsområdet

En stor förändring bottnar i ett regeringsbeslut om att kommunerna ska sköta insamlingen av förpackningsavfallet från och med 1 januari 2024. Senast 2027 ska kommunerna ha infört denna fastighetsnära insamling. Producentansvaret ska dock finnas kvar; producenterna betalar Naturvårdsverket för insamlingen, och verket fördelar i sin tur ersättning till kommunerna beroende på deras storlek. Från och med 2026 ska kommunerna också ge människor möjlighet att källsortera förpackningar på större, populära platser utomhus, exempelvis torg och parker av en viss storlek. Plastförpackningar ska också samlas in separat på fler platser utomhus. Detta ska bidra till att lösa problemet med nedskräpning runt snabbmatsrestauranger. Från och med den 1 januari 2023 gäller förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter. Enligt förordningen får kommunerna ersättning för delar av sina städkostnader. Kommunerna ska också varje år rapportera sina städkostnader till Naturvårdsverket.

Matavfallsinsamling AÅS

Till följd av att matavfallsinsamling startat i en av de fyra nya medlemskommuner har den totalt insamlade mängden matavfall ökat inom kommunalförbundet. Tre av de nya medlemskommunerna har inte matavfallsinsamling och där kommer obligatorisk matavfallsinsamling påbörjas från och med den 1 januari 2024.

Totalt uppkomna matavfallsmängder har enligt naturvårdsverket minskat över perioden 2012–2021 från 89 till 59 kilogram per invånare och år. Sett till de kommuner som redan har matavfallsinsamling så har matavfallsmängden minskat något. Det sammanfaller med Naturvårdsverkets analys att det verkar som att hushållen minskat mängden mat som de slänger.

För att kunna samordna förändringen med de nya kraven på fastighetsnära insamling av förpackningar kommer dispens behöva sökas hos Naturvårdsverket för de kommuner som idag har frivillig utsortering. Dispens kommer att medges som längst i två år.

Avfallsmängderna minskade under 2022. Detta är starkt kopplat till konjunkturen. Mängden totalt avfall som Skövdes invånare slänger behöver fortsätta att minska. Den största behandlingsformen av avfall är precis som tidigare energiutvinning, men andelen återanvändning och materialåtervinning ökar. Insamlad mängd mat och restavfall (189 kg/invånare per år) inom kommunalförbundet fortsätter alltjämt vara under Sverigemedel (2021: 199 kg).

Grönt kort

Grönt kort är en uppskattad service som underlättar vardagen för kommuninvånarna. Med ett grönt kort till sin återvinningscentral kan man nämligen själv styra tidpunkten för att hantera sitt avfall. För att kortinnehavarna ska få behålla sitt kort ska repetitionsutbildningar genomföras exempelvis i Hjo och Timmersdala. Det märks att det behövs ungefär vart femte år som en påminnelse för att få en bra och korrekt hantering av avfallet. Den som inte går repetitionsutbildningen blir avstängd från grönt kort och missar därmed den servicen.

Sortera säcken

AÅS initiativ *Sortera säcken* är en fortsatt succé som har halverat avfallsmängderna av brännbart restavfall. Besökare som kommer med en blandad säck måste sortera allt avfall på rätt sätt på plats. På Risängen har personalen pratat med besökarna och lyckats att få ned restavfallsmängderna över förväntan. Farligt elektronikavfall är ett exempel på material som felsorteras, men den allra vanligaste felsorteringen gäller förpackningar.

Övrigt

Avfallsplanen har legat på is. Arbetet behöver dock återupptas då det i dagsläget inte finns någon aktuell avfallsplan för AÅS.

Det läggs 30 till 40 000 ton schaktmassor på Risängen varje år. Det innebär att området kommer att vara fullt utbyggt om sju till åtta år. För att Skövde kommun ska ha någon plats att ta emot framtida schaktmassor är det en viktig och stor utmaning att finna en lösning på frågan.

Kommunkoncernens avfallsarbete

Minskat matsvinn

Under 2022 har måltidsavdelningen fortsatt att minska sitt matsvinn. Totalt för hela året landade det på drygt 45 gram per matgäst, vilket är långt bättre än årets mål på 52 gram. Även koldioxidutsläppen från maten minskar. Mellan 2020 och 2022 har utsläppen minskat från 1,9 koldioxidekvivalent per kilo livsmedel till 1,6.

Återbruk

Sektor service har under en längre tid arbetat aktivt med återbruk. För varje år sker en liten ökning. På projekteringsidan är utvecklingen ännu tydligare eftersom vi numera genomför fler renoveringar och ombyggnationer och färre nyproduktioner. Larm, lekplatsutrustning, storköksutrustning, dörrar med mera återbrukas både på sektornivå och i projekt.

Under 2022 startade de första projekten med ett mer utbrett återbruk. Projekten är så kallade samverkansentreprenader. Vi ser det som lämpligt att testa olika typer av återbruk och hur

verksamheten kan agera för att arbetssättet ska fungera med våra entreprenader. Under året inleddes en samverkan med Byggföretagen, där de lokala entreprenadföretagen finns representerade. I denna samverkan diskuterar vi hur vi som byggherre ska utforma krav samt resonera i våra upphandlingar och underlag. Arbetet fortsätter under 2023, och snart hoppas vi kunna skicka ut de första upphandlingarna där projekt utvärderas på klimat/miljö och inte bara lägsta pris.

Mera materialåtervinning

Ett mål i parkenhetens ombyggnadsprojekt är att minimera överskottsmassorna och i stället utgå så mycket som möjligt från befintlig jord. Inför ett ombyggnadsprojekt inventerar enheten vilka material som behöver tas omhand och vilka som kan återanvändas. Utöver miljöinsterna kan återbrukat material också ge karaktär åt ett område från start.

Växtmaterial från säsongurnorna använder vi så ofta vi kan, antingen i planteringar som behöver justeras eller för att fylla luckor i rabatter där växtmaterialet har dött. Alunrot är ett exempel på art som kommer från vår- och hösturnorna och som fyllt upp tomma luckor i både Kyrkparken och Garpaparken.

Återbruk av IT-material

Under 2022 har avdelningen för IT och verksamhetsutveckling fortsatt att bidra till kommunens hållbarhetsarbete. En fortsatt hög nivå av datorer, skärmar, surfplattor och övrig IT-utrustning lämnas till återvinning och återanvändning.

Den IT-utrustning som återvanns under 2022 gav en miljöbesparing som motsvarar över två miljoner kilometers körning med en dieseldriven Volvo V40 D2 miljöbil. Sträckan räcker 50 varv runt jorden.

Återvinningen sker via en cirkulär process med Atea, som är kommunens avtalade leverantör. Genom tjänsten GO-IT-LOOP säkerställs en effektiv, etisk, säker och ekonomisk modell för återbruk av vår uttjänta IT-utrustning.

Nyckelfaktorn för den höga återvinningsgraden är att alla sektorer är antingen med i eller på väg in i Skövde kommuns leasingmodell. IT tar även hand om processen för våra samarbetskommuner och bolag. På det viset säkerställer vi en livscykelhantering där återtaget verkligen blir av.

Klimatbesparing

2022-01-01 2022-12-31

Språk

Svenska ▾

Total klimatbesparing kg CO2e

179 112

Total vikt kg

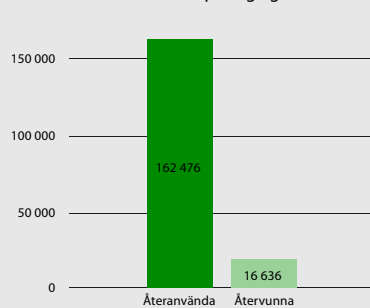
3 532

Goitloop

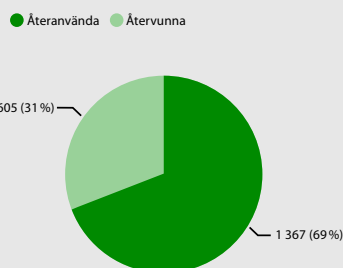
Miljöbesparingen av ert miljöarbete tillsammans med Atea motsvarar 2012494 km körning med en Volvo V40 D2 miljöbil, vilket motsvarar 50,21 varv runt jordklotet.

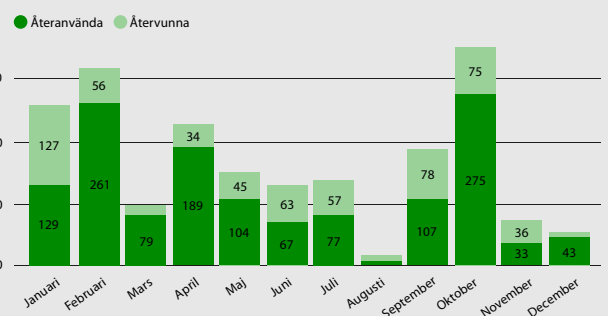
Klimatbesparing kg CO2e

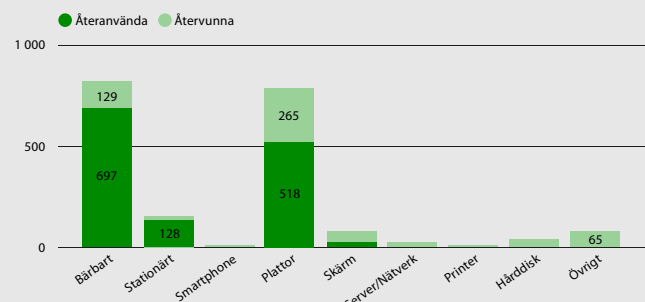
Andel återanvända/återvunna enheter

Antal enheter per månad

Antal enheter per kategori

Möbelbiblioteket

Som ett led i kommunens arbete med de globala målen för hållbar utveckling har kommunen skapat ett digitalt möbelbibliotek på intranätet. Biblioteket gör det lättare att se vilka möbler som redan finns i kommunens ägo. När det är dags att göra om på arbetsplatsen kan man alltså söka i möbelbiblioteket efter det som behövs. Möblerna är i nyskick om inget annat anges i beskrivningen. De är också gratis; det enda som tillkommer är hanteringskostnad och leveranskostnad. Detta digitala initiativ ersätter det som tidigare kallades Återbruket.

Stor besparing för både ekonomi och klimat

Genom att återbruka befintliga möbler sparade kommunen nästan två miljoner kronor under 2022. Besparingen av koldioxidutsläpp uppskattas till 46 900 kilo CO₂-ekvivalenter som motsvarar över 600 000 kilometers körning med en dieseldriven Volvo V40 D2 miljöbil. Sträckan räcker 16 varv runt jorden. Uträkningen av koldioxidutsläpp är en schablon som baseras på RISE klimatdatabas för möbler. Vi har valt att inte göra någon uppskattning på enskilda produkter som brevfack, dammsugare, datorskärmar, kyl- och frysskåp med mera som finns i återbruket. Anledningen är att de inte finns registrerade i RISE klimatdatabas. Dessa produkter saknar även jämförpris för att uppskatta begagnatvärde jämfört med nypris.

Bättre vattenrening

Den största åtgärden som Skövde VA gjorde på miljöområdet under 2022 var att fortsätta arbetet med att bygga ut Stadskvarns avloppsreningsverk. Syftet med utbyggnaden är att anpassa verket till sitt nya miljötillstånd. I och med utbyggnaden

ska verket kunna rena mer avloppsvatten och dessutom rena det bättre. Under året har följande nya anläggningsdelar färdigställts och tagits i drift:

- **Två nya sand- och fettfång:** Dessa tål högre flöde än tidigare sandfång och ska minska mängden sand och fett som kommer in i verket.
- **En ny fördelningskammare mellan sandfång och försedimentering:** Fördelningskammaren kan via självfall fördela avloppsvatten till alla verkets försedimenteringar. Detta ger en god redundans samt flexibilitet i driften av detta reningssteg.
- **En ny lamellfördimentering:** Denna del kompletterar befintliga traditionella försedimenteringar och innebär att försedimenteringen kommer att fungera vid ett högre flöde.
- **Reservkraft för delar av verket:** Tack vare reservkraften kan inkommande vatten magasineras i stället för att bräddas vid strömbrott på upp till 24 timmar.
- **Filteranläggning för utgående renat vatten från verket:** Detta minimerar risken för utsläpp av föroreningar i partikelform från verket.

Tack vare att det första steget i utbyggnaden var att färdigställa bräddmagasin har alla ovan nämnda anläggningsdelar kunnat byggas och kopplas in utan några extra utsläpp från verket. Vid några tillfällen under året har hela vattenflödet in i verket behövt stoppas medan kritiska inkopplingar har gjorts. Stoppen har genomförts under ett antal timmar per gång. Under den tiden har inkommande vatten magasineras för att sedan genomgå fullständig rening i verket.

10. Resurshushållning

Upphandling är ett viktigt styrmedel för att nå samhällspolitiska mål. Genom att upphandla hållbart säkerställer kommunen den goda affären sett till hela livscykeln. Samtidigt bidrar det till hållbar utveckling och till att de nationella miljö kvalitetsmålen kan nås.

Upphandlingsenhetens verksamhet

Upphandlingsenheten är kommunstyrelsens verkställande organ för kommunens upphandlingsverksamhet.

Kommunens upphandling regleras av:

- Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling
- Policy för upphandling (2017)
- Riktlinjer för inköp (2013)

Lag (2016:1145) om offentlig upphandling

Sedan den 1 januari 2017 har vi ett nytt regelverk för offentlig upphandling. I det nya regelverket har utrymmet för att ställa krav på miljöhänsyn blivit tydligare. Det gäller bland annat möjligheten att använda särskild märkning som bevis på miljöprestanda och tydligare riktlinjer för hur och när krav på miljöledningssystem ska ställas. Det gäller också klargöranden kring hur livscykelkostnader inklusive kostnader för externa miljöeffekter får användas vid utvärdering av anbud.

Policy för upphandling

En ny policy för upphandling beslutades av kommunfullmäktige under 2017. Avsnittet som gäller hållbar utveckling formuleras på följande sätt:

All upphandling ska vara inriktad på att de upphandlade varorna och tjänsterna ska bidra till en ekologisk, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling. I upphandlingar av livsmedel ska miljökrav, djurskydds-krav, krav rörande antibiotikaanvändning och smittskydd ställas i enlighet med upphandlingsmyndighetens kriteriedokument.

Möjligheter och begränsningar att ställa miljökrav

Upphandlingsenheten har stor indirekt effekt på de kommunala verksamheternas miljöpåverkan. Det är i upphandlingsskedet som krav på miljöprestanda fastställs för de varor, tjänster och entreprenader som ska köpas in.

När krav fastställs ska ett stort antal policyer, planer och riktlinjer följas, bland annat dessa:

- Måltidspolicy (2016)
- Riktlinjer för fordon och resor (2020)
- Energi- och klimatplan (2021–2030)
- Hållbarhetspolicy (2022)
- Riktlinje för inköp (2022)

Upphandlingsenheten är beredd att höja sin ambition kring miljökrav i upphandlingarna. Enheten kan dock inte agera självständigt eftersom kraven kan komma att ge kommunen ökade kostnader eller på andra sätt påverka kommunens verksamheter. Under 2023 kommer policyn för upphandling att uppdateras.

Miljökrav i upphandlingar

Under 2022 har upphandlingsenheten slutfört 42 upphandlingar för Skövde kommun.

Miljökrav har ställts i upphandlingarna där det har varit möjligt. I de fall där Upphandlingsmyndigheten har tagit fram miljökrav inom det upphandlade området har dessa miljökrav ställts helt eller delvis. I de fall där Upphandlingsmyndigheten ännu inte har tagit fram några kriterier har målet varit att formulera och ställa egna miljökrav. När det har varit möjligt har krav ställts på miljömärkning eller tredjeparts-certifiering. Upphandlingar där krav har ställts på systematiskt miljöarbete

Även om produkter och tjänster är upphandlade med miljökrav är det inköpen som avgör hur miljö- och klimatvänlig den upphandlade produkten blir. I det skedet har beställarna inom verksamheten det största ansvaret.

Upphandlingar med krav på systematiskt miljöarbete

Krav på systematiskt miljöarbete har ställts när det har varit möjligt. Kravet innebär att leverantören ska ha ett miljöledningssystem för styrning och kontroll av sin verksamhet. Detta uppfylls genom arbete enligt certifierad ISO-standard, annat likvärdigt system eller eget system för miljöledning som säkerställer uppdraget.

I följande fem upphandlingar har krav ställts på systematiskt miljöarbete under 2022:

- Datorer, surfplattor, bildskärmar, tillbehör och tjänster
- Yrkeskläder för personal inom vård och omsorg, service, kök med flera
- Förmånsportal
- Elinstallationsmaterial
- Styrd borrning

Följande lista visar ett urval av upphandlingar där andra miljökrav har ställts:

Datorer, surfplattor, bildskärmar, tillbehör och tjänster

- TCO-certifiering för samtliga offererade och levererade produkter.
- Offererade bildskärmar ska uppfylla kraven på energieffektivitet enligt Energy Star 7.1 eller senare.
- Ett koncept för hållbart återtag av uttjänt utrustning ska erbjudas.

Yrkeskläder för personal inom vård och omsorg, service, kök m. fl.

- Spårbarhet i tillverkningskedjan.
- Följa *Reach-förordningen* avseende kemikalier.
- Leverantören ska ha ställt miljörelaterade krav på det distributionsföretag som man väljer för varuleveranser.

Elinstallationsmaterial

- Plast i armatur och ljuskälla ska vara halogenfri, det vill säga får totalt innehålla maximalt 0,09 procent klor, 0,09 procent brom och 0,15 procent halogener.

Naturvårdstjänster

- Leverantören förbinder sig att följa reglerna för certifiering enligt FSC hos *Grönt Paraply*.
- Till motorsågar och liknande redskap ska akrylatbränsle eller annat miljöbränsle användas.

Styrd borring

- Leverantören ska vid rengöring och renhållning använda anvisade uppsamlingsställen för avfall.
- Leverantören ska svara för omhändertagande och bortforsling av eget farligt avfall, källsortera avfall samt upprätta en plan för hantering av avfall.
- Avfall från entreprenaden som är skadligt för miljön ska transporteras bort och omhändertas på ett miljösäkert sätt och enligt gällande miljölagstiftning.
- Efter avslutad borring ska kvittens över avlämnat miljöskadligt avfall mejlas till köparen. **Specialtillverkning av inredning till sadsbibliotekets avdelning för barn och unga**
- Befintliga bokhyllor återbrukades i nybyggda hyllor samt rekonditionerades/renoverades för återanvändning. Vid val av material och ytbehandling ska miljöaspekten vara en viktig parameter.

Ängsskötsel

- Till fordon och andra maskiner ska dieselmiljöklass 1 eller annat miljöbränsle användas

Avropsavtal tecknade av Adda

Adda är en inköpscentral som upphandlar nationella ramavtal gemensamma för Sveriges kommuner och regioner. Kommunerna kan välja om de vill ansluta till de nationella avtalen eller om det är mer fördelaktigt att genomföra en egen upphandling. Skövde kommun har under 2022 använt sig av följande avtal tecknade av Adda:

Möbler återbruk inklusive tillhörande tjänster 2021 avropsavtal Adda:

- Möbelrenovering av befintliga möbler, exempelvis träarbeten, byte/renovering av bordsskivor.
- Möbeltapetsring av befintliga möbler, exempelvis omtapetsring av befintliga möbler, mindre justeringar/renoveringar.

Möbler för förskola och skola 2020 avropsavtal Adda

- Ett brett utbud av inredning med höga klimat- och miljökrav i nivå med Upphandlingsmyndighetens kriterier för *Giftfri förskola*.
- Miljömärkta, klimatdeklarerade, demonterbara möbler samt möbler som innehåller återvunnet eller förnybart material.
- Möbler med lång livslängd, minst fem års produktgaranti, reservdelar tillgängliga minst fem år efter leverans.

Möbler för kontor och arbete 2021 avropsavtal Adda

- Miljömärkta, klimatdeklarerade, demonterbara möbler samt möbler som innehåller återvunnet/förnybart material.
- Möbler med lång livslängd, minst fem års produktgaranti, reservdelar tillgängliga minst fem år efter leverans.

Park- och lekplatsutrustning 2021 avropsavtal Adda

- Krav på hållbarhetsverifierat på utvärderingssortiment.
- Krav på spårbarhet kring utvärderingssortiment och övrigt sortiment.
- Krav på hållbart skogsbruk genom Svanenmärkning, C+ enligt *Sunda Hus Miljödata* eller spårbarhetscertifikat genom certifieringssystem som FSC, PEFC eller motsvarande.
- Inga kemikalier får innehålla ämnen upptagna i Europeiska kemikaliemyndighetens (ECHA) kandidatförteckning.
- Transporter och leveranser ska ske med lägsta möjliga klimatpåverkan för att gå i linje med Sveriges klimatmål. Det ska finnas en policy kring hur transporter inom uppdragen sker med lägsta möjliga miljöpåverkan.

Stationstankning 2021 avropsavtal Adda

- Miljörapport ska skickas månadsvis till köparen. Rapporten ska som minst innehålla information om levererade mängder drivmedel, de levererade drivmedlens totala växthusgasutsläpp samt koldioxidbesparing jämfört med fossilt drivmedel.

Parkmaskiner och gräsklippare 2019 avropsavtal Adda

- Leverantören ska bedriva ett systematiskt miljöarbete och arbeta för hållbara leveranskedjor, med särskild vikt på mineraler i batterier.
- Batterier får inte överskrida vissa haltgränser för metaller, exempelvis bly och kvicksilver. Ingående hydraulolja ska uppfylla miljöegenskaper enligt SS 155434.
- Leverantören ska följa gällande lagar och regler kring producentansvar för batterier.
- Leverantören ska ha valt offererade maskiner med låg miljöpåverkan.
- Samtliga offererade maskiner med dieseldrivna motorer ska kunna drivas på förnybart bränsle.

Fordon och trafik

Under 2021 upphandlade Skövde tillsammans med tolv andra kommuner ett fyraårigt ramavtal för personbilar och lätta transportbilar. Stor vikt lades vid att det senaste och ur miljösynpunkt bästa alternativet skulle vara valbart vid beställning av fordon. Avropande myndighet kan utifrån sitt eget styrdokument eller miljömål välja fordonskategori. Under 2022 har Skövde kommun avropat 26 personbilar och en lätt transportbil från avtalet.

Tabellen anger vilken drivmedelstyp som det nyinköpta fordonet har ersatt eller om fordonet är en utökning av flottan.

Antal	Nyinköpt lätt transportbil	Miljöklass	Drivmedel	Ersätter
1	VW Caddy	Euro 6	HVO	Utökning

Antal	Nyinköpt personbil	Miljöklass	Drivmedel	Ersätter
1	Volvo XC40	Euro 6	HVO	Utökning
1	Toyota Proace Verso	El	El	HVO
1	Hyundai Kona	El	El	Utökning
5	Hyundai Kona	El	El	Diesel
2	Toyota Yaris	Elhybrid	B/El	HVO
1	Toyota Yaris	Elhybrid	B/El	B/El
1	Toyota Corolla 1,8	Elhybrid	B/El	Utökning
3	Toyota Corolla 1,8	Elhybrid	B/El	Diesel
6	Toyota Corolla 1,8	Elhybrid	B/El	Diesel
1	Toyota Corolla 1,8 Combi	Elhybrid	B/El	Utökning
2	Kia Ceed	Laddhybrid	B/El	Diesel
1	Kia Ceed	Laddhybrid	B/El	G/B
1	Toyota Proace Verso Shuttle	Euro 6	HVO	HVO

Beställning från ramavtal

Om det i upphandlingen har ställts krav för att ge möjlighet att välja produkter med viss miljöprestanda är det kommunens beställare som ansvarar för att utnyttja denna möjlighet.

E-handelssystemet Visma Proceedo ger effektiva möjligheter att filtrera på de produkter som har miljömärkning. Denna möjlighet gör det enklare för beställaren att välja produkt.

Hos följande e-handelsleverantörer kan man genom Proceedo filtrera på och beställa miljömärkta produkter:

Lek- och skapandematerial

- Lyreco Sweden AB
- ABA Skol AB
- Lekolar AB

Kontors- och skrivmaterial

- Lyreco Sweden AB

Livsmedel

- Menigo Foodservice AB
- Grönsakshuset i Norden AB
- Skånemejerier Storhushåll AB
- Hanssons Fisk

Förbruknings- och engångsartiklar papper och plast

- Lyreco Sweden AB

Rengöringskemikalier samt städutrustning

- PLS Produkter AB

Tonerkassetter

- Lyreco Sweden AB

Sjukvårdsmaterial

- OneMed Sverige AB

Inköp av livsmedel 2022

Under 2022 köptes livsmedel för drygt 45 miljoner kronor in från ramavtalsleverantörerna. Nästan 11 miljoner av dessa gällde ekologiska livsmedel. Andelen ekologiska livsmedel var alltså 24 procent, vilket är en minskning med 0,67 procentenheter jämfört med 2021. Andelen ekologiskt har planat ut de senaste åren men måltidsavdelningen uppfyller ändå kommunfullmäktiges mål på minst 20 procent.

Måltidsavdelningen har 2022 haft en avtalstrohet på 95 procent. Det kan jämföras med 2013, då nivån låg på 84 procent. Tack vare den ökade avtalstroheten frigörs medel för att handla mer svenska livsmedel. Priserna har under 2022 gått upp med ungefär 25 procent på de avtalade produkterna, men köken har ändå lyckats hålla sin budget.

Skövde kommun uppmärksammades under året i tidningen Land Jordbruk, som den kommun som handlat störst andel svenska livsmedel i hela landet. I dagsläget är 77 procent av inköpen svenska livsmedel enligt kommunens beräkningar. Maxnivån beräknas vara cirka 78 procent. Avdelningen fortsätter också att driva frågan om hållbara blå proteiner och har tillsammans med *Innovatum Science Parks* nätverk arbetat med innovativa ”blå” företag på västkusten. Den klimatsmarta fisken *Clarias från Gårdsfisk* är tillagd på avtal.

Svenskt kött/animalier

Från och med 2018 redovisas andelen svenska animalier i stället för enbart svenskt kött. Det ger en mer heltäckande bild av hur mycket svensk djurproduktion gynnas. Andelen köpta svenska animalier har ökat från 60 procent under 2013 till 99 procent (drygt 18 miljoner kronor) under 2022.

Nya avtal under året

Upphandlingen av färskt bröd och konditori slutfördes under året. Det blev en lokal leverantör, Mössebergsbagaren i Falköping, som tilldelades avtalet.

Skövde kommun
Postadress 541 83 SKÖVDE
Telefon 0500-49 80 00
Webbplats skovde.se

